

ZICHT OP TWENTSE SAMENWERKING

DE INFORMATIERELATIE TUSSEN TWENTSE GEMEENTERAADSLEDEN
EN TWENTSE INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKINGSVERBANDEN

Door:

Helga van Limbeek (Griffier, Gemeente Tubbergen)
Karin Zomer (Griffier, Gemeente Hellendoorn)
Ben Pikula (Griffier, Gemeente Losser)
Willem-Jan Velderman (Student Bestuurskunde, Universiteit Twente)

Begeleiders:

Bestuurlijk onder begeleiding van Michael Sijbom (Burgemeester Gemeente Losser)
Willem-Jan Velderman onder begeleiding van Marcel Boogers (Hoogleraar, Universiteit Twente)

In opdracht van de Twentse griffiers.

21 juni 2016

Zicht op Twentse samenwerking

De informatierelatie tussen Twentse gemeenteraadsleden en Twentse intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

In opdracht van de Twentse griffiers.

Door:

Helga van Limbeek (Griffier, Gemeente Tubbergen)

Karin Zomer (Griffier, Gemeente Hellendoorn)

Ben Pikula (Griffier, Gemeente Losser)

Willem-Jan Velderman (Student Bestuurskunde, Universiteit Twente) onder begeleiding van Prof. Dr. Marcel Boogers.

Veel dank aan de leden van de projectgroep, Michael Sijbom, Marcel Boogers, alle respondenten en de afgevaardigden van de Twentse samenwerkingsverbanden voor het delen van kennis en de vrijgemaakte tijd welke erg waardevol waren gedurende- alsmede voor het resultaat van het onderzoek.

Projectgroep:

Helga van Limbeek (Griffier, Gemeente Tubbergen)

Karin Zomer (Griffier, Gemeente Hellendoorn)

Ben Pikula (Griffier, Gemeente Losser)

Willem-Jan Velderman (Student Bestuurskunde, Universiteit Twente) onder begeleiding van Prof. Dr. Marcel Boogers.

Medewerkers van afdeling ICT van de gemeenten Hellendoorn, Hengelo, Tubbergen en Losser.

Medewerkers van Kabinet Provincie Overijssel.

Begeleiders:

Begeleider projectgroep:

Michael Sijbom (Burgemeester Gemeente Losser)

Begeleider Willem-Jan Velderman:

Prof. Dr. Marcel Boogers (Hoogleraar Innovatie en Regionaal Bestuur, Universiteit Twente)

Losser, 21 juni 2016

Voorwoord Michael Sijbom

Levert beter zicht ook meer grip op?

De gemeenten in Twente werken op steeds meer en verschillende terreinen samen. Dat is positief want door samenwerken kunnen kosten omlaag en kwaliteit omhoog. De bijdragen aan samenwerkingsverbanden maken echter een steeds groter deel uit van de gemeentelijke begrotingen. Door de omvangrijke overdracht van budgetten van rijk naar gemeenten bij de decentralisaties in het sociaal domein is het belang aanzienlijk toegenomen.

Als raadslid is het moeilijk om overzicht te bewaren over de samenwerkingsverbanden waarin een gemeente deelneemt. Ook is het moeilijk om te sturen op taken die op afstand worden uitgevoerd.

De democratische legitimiteit is hierbij ook een belangrijk aandachtspunt. Het besluitvormingsproces en de verantwoordingsstructuur van gemeentelijke taken die op regionaal niveau worden uitgevoerd zijn niet altijd helder. Op welke manier kan een inwoner, een raadslid of zelfs een deelnemende gemeente invloed uitoefenen op gezamenlijk geformuleerd beleid? Terecht dat hiervoor aandacht is.

Het toenemende financiële belang, de democratische legitimiteit en de ondoorzichtigheid zijn voor de Twentse griffiers de aanleiding geweest tot het houden van een onderzoek onder raadsleden over dit onderwerp. *Hoe krijg je als raadslid zicht en bovenal grip op al deze samenwerkingsvormen.*

Met een enquête onder de bijna 350 Twentse raadsleden wordt in dit rapport inzicht gegeven in de informatiebehoefte van de raadsleden. De respons op de enquête was groot, meer dan 60%. Het onderwerp leeft dus! Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met een groot deel van de 19 Twentse gemeenschappelijke regelingen. Ook zij zijn zich bewust van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid in relatie met de gemeenten.

Meer helderheid in besluitvorming en doelstellingen van de samenwerkingen bieden de mogelijkheid om meer inzicht te krijgen in de taken en uitvoering van deze verbanden. Daaraan willen de griffiers i.s.m. met de colleges en samenwerkingsverbanden werken.

De vraag blijft of meer en betere informatie naast meer zicht, ook voldoende grip oplevert. Ik daag raadsleden uit met die vraag aan de slag te gaan. Zoek bijvoorbeeld eens vaker de samenwerking met raadsleden uit andere gemeenten en benoem gezamenlijk prioriteiten en speerpunten en stem daarbij taken onderling af. Maak regionaal afspraken over de invulling van de kaderstellende en de controlerende rol per samenwerking. Genoeg mogelijkheden om die noodzakelijke grip te verhogen!

Ik dank de Twentse griffiers voor dit onderzoek en ook de student/onderzoeker Willem-Jan Velderman voor zijn inzet bij het uitvoeren van het onderzoek.

Het is aan de gemeenschappelijke raden, het Twents presidium en het regiobestuur om hier verder inhoud aan te geven, zodat beter zicht leidt tot meer grip.

Michael Sijbom

Burgemeester Gemeente Losser
en lid Algemeen Bestuur Regio Twente

Samenvatting

Aanleiding

Gemeenten werken op steeds meer terreinen met elkaar samen. Gemeenteraden hebben hierin een kaderstellende- en controlerende rol. Onderzoek heeft uitgewezen dat raadsleden het gevoel hebben dat zij bij intergemeentelijke samenwerkingsvormen op afstand staan. De bestuurlijke informatievoorziening zou dit gevoel kunnen beïnvloeden.

Vraagstelling

“Hoe dient de bestuurlijke informatievoorziening van Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen gefaciliteerd te worden om zicht te krijgen op de samenwerking, vanuit het perspectief van een Twents gemeenteraadslid?”

Deze onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

- 1. Wat is de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsliden bij Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen als we het hebben over vorm, de wijze waarop en de frequentie?*
- 2. Wat is de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsliden bij Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen als we het hebben over het delen van kennis bij lokale onderwerpen?*
- 3. Werken gemeenteraadsfracties van dezelfde politieke kleur in regionaal verband met elkaar samen om lokale en regionale informatie uit te wisselen? En zo ja, hoe werken zij samen om lokale en regionale informatie uit te wisselen?*
- 4. Hoe dient er te worden aangesloten bij de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsliden bij Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen en wat zijn mogelijke rollen voor Twentse gemeenteraadsliden, collegeleden, griffiers, portefeuillehouders en ambtenaren bij het faciliteren van een Twentse bestuurlijke informatievoorziening?*

Onderzoeksopzet

Om de informatiebehoefte per samenwerking te peilen en de huidige bestuurlijke informatievoorziening zo goed mogelijk te begrijpen zijn zowel raadsleden als samenwerkingsverbanden geraadpleegd.

Alle leden van de 14 Twentse gemeenteraden zijn gevraagd onze enquête in te vullen; dit zijn 348 raadsleden. De respons op de enquête was 217, hiervan zijn zo'n 22 respondenten commissieleden of fractieondersteuners.

De enquête had betrekking op de publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden van de veertien gemeenten. Deze 19 samenwerkingsverbanden zijn allen benaderd voor een interview. Met 16 van hen is een interview afgenomen. In de interviews werd gevraagd naar hoe het samenwerkingsverband de raad als partner zag bij het uitvoeren van haar publieke taken. Ook is ingegaan op hoe de samenwerkingsverbanden hun bestuurlijke informatievoorziening voor raadsleden hebben ingericht. Uit de interviews is per samenwerking uitgewerkt hoe zij de raad als partner zien en hoe er invulling wordt gegeven aan de bestuurlijke informatievoorziening. Hieruit is een lijst van kenmerkende

constateringen naar voren gekomen waar meerdere samenwerkingen mee lijken te worstelen.

Resultaten

Uit de enquête onder de gemeenteraadsleden van de veertien Twentse gemeenten blijkt dat fysieke bijeenkomsten een populair middel zijn voor gemeenteraadsleden om zich te laten informeren over de activiteiten, het beleid en het besluitvormingsproces van de samenwerking.

Gemeenteraadsleden hebben behoefte aan inzicht in het besluitvormingsproces van samenwerkingsverbanden. Dit besluitvormingsproces zouden zij bij voorkeur online willen raadplegen.

Onderling contact met andere Twentse gemeenteraadsleden is gewenst. In deze behoefte kan zowel fysiek, tijdens een bijeenkomst, als online voldaan worden, afhankelijk van het onderwerp. Een online behoefte betekent niet automatisch een behoefte voor een online platform. Het betreffende onderwerp lijkt voor onderling contact een belangrijke factor. De informatiebehoefte verschilt per samenwerking en lijkt ook sterk afhankelijk van het onderwerp in kwestie.

De meeste samenwerkingsverbanden geven aan de gemeenteraad als een belangrijke partner te zien. Het informeren van de gemeenteraad is belangrijk voor het draagvlak van het beleid. Daarnaast kan het informeren van de gemeenteraad ook een moment zijn waarop samenwerkingsverbanden informatie kunnen ophalen bij de gemeenteraad. Hierdoor kunnen samenwerkingsverbanden beter in staat worden gesteld om hun beleid aan te scherpen of aan te passen. Uit de interviews blijkt over het algemeen dat samenwerkingsverbanden een grote bereidheid tonen om raadsleden te voorzien van informatie. Veel samenwerkingsverbanden hebben het idee dat de meeste gemeenteraadsleden, m.b.t. het samenwerkingsverband, onvoldoende inzicht hebben in het besluitvormingsproces, beleid en de activiteiten.

Samenwerkingsverbanden kunnen een passieve en actieve informatievoorziening inrichten, dan wel een combinatie. De passieve informatievoorziening bestaat uit het indirect versturen van verplichte informatie in het kader van de Wet gemeenschappelijke regelingen, het publiceren op de website, het informeren in raads- of commissievergaderingen, het via het college informeren middels een raadsinformatiebrief en het op verzoek bezoeken van een raads- of commissievergadering. De actieve informatievoorziening bestaat uit het organiseren van bijeenkomsten door het samenwerkingsverband zelf, het versturen van nieuwsbrieven, het versturen van varianten op management-samenvattingen en factsheets, het uit eigen beweging bezoeken van een raads- of commissievergadering en tot slot het uit eigen beweging contact zoeken met gemeenteraadsleden.

Conclusies en aanbevelingen

“Hoe dient de bestuurlijke informatievoorziening van Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen gefaciliteerd te worden om zicht te krijgen op de samenwerking, vanuit het perspectief van een Twents gemeenteraadslid?”

Uit het onderzoek blijkt dat gemeenteraadsleden zich via fysieke bijeenkomsten informeren over samenwerkingsverbanden. Door het bezoeken van een bijeenkomst komen raadsleden in contact met andere Twentse raadsleden. Er is behoefte geconstateerd aan meer zicht op het besluitvormingsproces van een regionale samenwerking.

Het regionaal presidium kan een signalerende en peilende functie hebben om de behoefte aan bijeenkomsten van gemeenteraadsleden en samenwerkingsverbanden beter af te stemmen. Het regionaal presidium kan ook met de samenwerkingsverbanden kaders bepalen als het gaat om online inzicht in besluitvormingsprocessen. Dit zou online en centraal kunnen. Als het gaat om inhoudelijk invulling te geven aan wanneer raadsleden aan zet zijn, binnen de kaders geformuleerd door het presidium van de Twenteraad, zou dit als taak kunnen worden gezien van de samenwerkingsverbanden. Als het gaat om online weergave van het inzicht in besluitvormingsprocessen moet benadrukt worden dat het centraliseren van informatie waar mogelijk aangesloten dient te worden op bestaande (raadsinformatie-)systemen.

1. Wat is de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsleden bij Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen als we het hebben over vorm, de wijze waarop en de frequentie?

Deze informatiebehoefte verschilt per middel en per samenwerking. Documenten, fysieke bijeenkomsten en nieuwsbrieven zijn erg populair. Er is ook behoefte aan meer zicht in besluitvormingsprocessen; wanneer is een raadslid aan zet. Fysieke bijeenkomsten zijn voor samenwerkingsverbanden meer bevredigend bij een hogere opkomst. Voor raadsleden lijken deze meer bevredigend te zijn wanneer deze inhoudelijk beter zijn afgestemd. Samenwerkingsverbanden hebben niet altijd zicht op de informatiebehoefte van gemeenteraadsleden.

2. Wat is de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsleden bij Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen als we het hebben over het delen van kennis bij lokale onderwerpen?

De onderzoeksresultaten laten zien dat er bij Twentse raadsleden behoefte is aan online kennis delen met andere Twentse raadsleden, om hierover online te communiceren en online vragen te kunnen stellen over lokale en regionale onderwerpen. Uit de enquête blijkt dat deze online behoefte niet betekent dat er behoefte is aan een online platform. Bestaande mogelijkheden bieden hiervoor een voldoende alternatief. Online doen raadsleden dit nu al via email en sociale media, fysiek doen zij dit tijdens bijeenkomsten en telefonisch.

3. Werken gemeenteraadsfracties van dezelfde politieke kleur in regionaal verband met elkaar samen om lokale en regionale informatie uit te wisselen? En zo ja, hoe werken zij samen om lokale en regionale informatie uit te wisselen?

Twentse gemeenteraadsfracties van dezelfde politieke kleur werken in regionaal verband met elkaar samen. Een groot deel van de respondenten geeft aan contact te hebben met Twentse raadsleden van dezelfde politieke partij. Het meest gebruikelijke middel is het bezoeken van een bijeenkomst. De mate waarin gemeenteraadsleden contact hebben verschilt sterk. Dat kan afhankelijk zijn van het onderwerp, of er een bijeenkomst is en er zijn ook raadsleden die een meer structureel contact hebben.

4. Hoe dient er te worden aangesloten bij de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsleden bij Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen en wat zijn mogelijke rollen voor Twentse gemeenteraadsleden, collegeleden, griffiers, portefeuillehouders en ambtenaren bij het faciliteren van een Twentse bestuurlijke informatievoorziening?

Bijeenkomsten zijn populair onder raadsleden om meer over het beleid van het samenwerkingsverband te weten te komen en onderling contact te hebben met andere Twentse raadsleden. Een inhoudelijke afstemming, mogelijk via het presidium, is wenselijk om zowel raadsleden als samenwerkingsverbanden optimaal te laten profiteren van de bijeenkomst.

Gemeenteraadsleden hebben behoefte aan inzicht in besluitvormingsprocessen van samenwerkingsverbanden. Tegelijkertijd hebben samenwerkingsverbanden de indruk dat niet ieder gemeenteraadslid weet hoe de besluitvormingsprocessen bij samenwerkingsverbanden georganiseerd zijn. Er blijkt onder raadsleden echter behoefte te zijn om doorlopend informatie in te kunnen winnen over besluitvormingsprocessen binnen samenwerkingsverbanden. Raadsleden zouden dit online willen doen. Uit het onderzoek blijkt dat een tijdlijn met daaraan gekoppeld bestuurs- en beleidsdocumenten een middel hiervoor zou kunnen zijn.

Hierom doet de projectgroep de volgende twee aanbevelingen:

Aanbeveling 1: Samen organiseren van bijeenkomsten

Aanbeveling 2: Online zicht op besluitvorming

Inhoudsopgave

1. Inleiding	9
1.1. Aanleiding	9
1.2. Vraagstelling	9
1.3. Leeswijzer	10
2. Trends & ontwikkelingen	11
2.1. Intergemeentelijke samenwerking	11
2.2. Raad voor het openbaar bestuur	11
2.3. Grip op regionale samenwerking	12
2.4. Samenwerkende gemeenteraadsfracties van dezelfde politieke kleur	12
2.5. Open raadsinformatie	13
3. Methodologisch kader	14
3.1. Casus selectie en sampling	14
3.1.1. Gemeenteraadsleden	14
3.1.2. Samenwerkingsverbanden	14
3.2. Operationalisatie	15
3.3. Dataverzameling en data-analyse	16
4. Resultaten en analyse	18
4.1. Behoeftte en aanbod van informatie	19
4.2. Raadsleden: het delen van informatie door onderlinge communicatie	27
5. Conclusie	28
5.1. Beantwoording onderzoeksvraag	28
5.2. Beantwoording deelvragen	29
6. Aanbevelingen	32
6.1. Aanbeveling 1: Samen organiseren van bijeenkomsten	32
6.2. Aanbeveling 2: Online zicht op besluitvorming	32
7. Referenties	33
8. Bijlagen	34
8.1. Overzicht rollen bij totstandkoming <i>Zicht op Twentse samenwerking</i>	34
8.2. Respons enquête per gemeente	34
8.3. Afgenomen interviews	35
8.4. Matrix van samenwerkingsverbanden en gemeenten	36
8.5. Overzicht van enquêtevragen	37
8.6. Voorbeeld uitnodiging raadsledenbijeenkomst	43

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Gemeenten werken op steeds meer terreinen met elkaar samen. Gemeenteraden hebben hierin een kaderstellende- en controlerende rol. Onderzoek heeft uitgewezen dat raadsleden het gevoel hebben dat zij bij intergemeentelijke samenwerkingsvormen op afstand staan. De bestuurlijke informatievoorziening zou van invloed kunnen zijn op dit gevoel.

Het adviesrapport 'Wisselwerking' van de Raad voor het openbaar bestuur onderschrijft dat gemeenten steeds meer bovengemeentelijk organiseren (ROB, 2015). Tegelijkertijd missen raadsleden het overzicht van wat er in gemeenschappelijke regelingen gebeurt terwijl sturing en verantwoording belangrijke aspecten van democratische legitimiteit zijn van diezelfde samenwerkingsverbanden én de gemeenteraad. De ROB beveelt gemeenteraden aan haar aandacht te richten op de samenwerkingsverbanden waarvan de politiek vindt dat de maatschappelijke belangen het grootst zijn.

De democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen was voor de Twentse griffiers aanleiding om samen met Regio Twente en Provincie Overijssel opnieuw te kijken naar de bestuurlijke informatievoorziening voor gemeenteraadsleden bij verschillende vormen van Twentse intergemeentelijke samenwerking en daarbij eerst de informatiebehoefte van gemeenteraadsleden bij verschillende deze samenwerkingsvormen in brede zin te onderzoeken. Dit met het oog op het zicht hebben én houden op Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen vanuit het perspectief en de behoefte van de Twentse raadsleden.

Na de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsleden onderzocht te hebben is het zaak toe te werken naar een eventuele en mogelijke oplossingsrichting inzake bestuurlijke informatievoorziening voor Twentse raadsleden bij intergemeentelijke samenwerking. Hierbij zal de vorm van de informatie alsmede de wijze waarop, frequentie en verdeling van faciliterende rollen in acht moeten worden genomen.

Ook zal er onderzoek gedaan worden naar de behoefte van gemeenteraadsleden inzake onderlinge kennisdeling over lokale onderwerpen. Of gemeenteraadsfracties van dezelfde politieke kleur in regionaal verband met elkaar samenwerken om lokale en regionale informatie uit te wisselen is tevens deel van het onderzoek.

1.2. Vraagstelling

De onderzoeksvraag die past bij het achterhalen van de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsleden om zicht te hebben én houden op Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen, en een oplossingsrichting hiervoor, luidt als volgt:

"Hoe dient de bestuurlijke informatievoorziening van Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen gefaciliteerd te worden om zicht te krijgen op de samenwerking, vanuit het perspectief van een Twents gemeenteraadslid?"

Deze onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van de volgende deelvragen:

1. *Wat is de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsleden bij Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen als we het hebben over vorm, de wijze waarop en de frequentie?*
2. *Wat is de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsleden bij Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen als we het hebben over het delen van kennis bij lokale onderwerpen?*
3. *Werken gemeenteraadsfracties van dezelfde politieke kleur in regionaal verband met elkaar samen om lokale en regionale informatie uit te wisselen? En zo ja, hoe werken zij samen om lokale en regionale informatie uit te wisselen?*
4. *Hoe dient er te worden aangesloten bij de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsleden bij Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen en wat zijn mogelijke rollen voor Twentse gemeenteraadsleden, collegeleden, griffiers, portefeuillehouders en ambtenaren bij het faciliteren van een Twentse bestuurlijke informatievoorziening?*

1.3. Leeswijzer

In het tweede hoofdstuk worden enkele trends en ontwikkelingen beschreven die betrekking hebben op de informatierelatie tussen gemeenteraadsleden en samenwerkingsverbanden. Dit hoofdstuk hielp bij het tot stand komen van het daaropvolgende hoofdstuk, het methodologisch kader. Hierin wordt ingegaan op de onderzoeksopzet en hoe daar gedurende het onderzoek invulling is aan gegeven. Het vierde hoofdstuk is een beschrijving en weergave van de onderzoeksresultaten, ofwel de uitkomsten van de enquête onder de Twentse gemeenteraadsleden en de interviews met de vertegenwoordigers van de Twentse publiekrechtelijke intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. In dit hoofdstuk zullen tevens de resultaten geanalyseerd worden. Het hoofdstuk wat daarop volgt is het hoofdstuk waarin de conclusie zal worden getrokken door de onderzoeksvraag en de bijbehorende deelvragen te beantwoorden. De 'discussie' komt in dit hoofdstuk tevens aan bod. In het zesde hoofdstuk zullen aanbevelingen worden gepresenteerd en beschreven. Tot slot is het zevende hoofdstuk een overzicht van referenties te vinden. In het achtste hoofdstuk staan alle bijlagen waar in het onderzoeksrapport naar verwezen is.

2. Trends & ontwikkelingen

Om er achter te komen hoe de bestuurlijke informatievoorziening van Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen gefaciliteerd dient te worden, om daarmee zicht te krijgen op de samenwerking, vanuit het perspectief van een Twents gemeenteraadslid, zijn in dit hoofdstuk enkele trends en ontwikkelingen beschreven over de informatierelatie tussen raadsleden en samenwerkingsverbanden. Deze trends worden beschreven aan de hand van twee onderzoeken die recentelijk zijn opgeleverd. Daarnaast is kort beschreven hoe nationale politieke partijen regionaal samenwerken. Ook benoemen we open raadsinformatie als ontwikkeling in het kader van open overheid.

2.1. Intergemeentelijke samenwerking

In de inleiding is benoemd dat gemeenten steeds vaker samenwerken. Dit doen zij op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De wet is sinds 2015 gewijzigd door het afschaffen van 'de plus', ofwel de *plusregio*. Dit waren verplichte samenwerkingsverbanden voor gemeenten waarbij als belangrijkste taak verkeer en vervoer werd gezien (Rijksoverheid, 2013).

Binnen de huidige Wgr zijn vijf vormen van intergemeentelijke samenwerking mogelijk; regeling zonder meer, centrumgemeente, gemeenschappelijk orgaan, bedrijfsvoeringsorganisatie en een openbaar lichaam (Rijksoverheid, 2016a). Naar de rol van raadsleden, binnen samenwerkingsverbanden op grond van de Wgr, wordt vanuit verschillende expertises en groepen onderzoek gedaan.

2.2. Raad voor het openbaar bestuur

Zo kwam in 2015 de Raad voor het openbaar bestuur (ROB) met rapport *Wisselwerking – Naar een betere wisselwerking tussen gemeenteraden en de bovengemeentelijke samenwerking* (ROB, 2015). Het rapport stelt dat de betrokkenheid van gemeenteraden cruciaal is voor de democratische legitimiteit van een samenwerkingsverband. Door meer aandacht voor de wisselwerking wordt de democratische legitimiteit van de samenwerking vergroot. Zo adviseert de ROB gemeenteraden "*zich te concentreren op het vertalen van vragen en problemen van de samenleving in bestuurlijke oplossingen*" (ROB, 2015). Hiervoor is een dynamische houding van gemeenteraden gewenst die het vermogen heeft om lokale en regionale belangen te behartigen. Daarnaast moeten gemeenteraden de aandacht verdelen als het gaat om samenwerkingsverbanden: "*De Raad beveelt aan dat de aandacht is gericht op de samenwerkingsverbanden waarvan de politiek vindt dat de maatschappelijke belangen het grootst zijn*" (ROB, 2015).

Ook gaat de ROB in op de rol van een informatievoorziening voor raadsleden: "*Verder denkt de Raad dat gemeenteraden effectiever kunnen opereren als ze met elkaar goede spelregels afspreken over informatievoorziening en vergaderagenda's*" (ROB, 2015). Zo wijst de ROB op het op orde hebben van informatie: "*Eén van de grootste grieven die uit onderzoek onder gemeenteraadsliden naar voren komt is dat het besluitvormingsproces en de verantwoordingsstructuur van gemeentelijke taken die op regionaal niveau worden uitgevoerd ondoorzichtig zijn*" (ROB, 2015). Colleges van B en W kunnen aan een oplossing hiervoor werken door gemeenteraden op hetzelfde moment over dezelfde informatie te laten beschikken. Daarnaast is de ROB van mening dat samenwerkingsverbanden het als een kerntaak moeten zien om alle gemeenteraden te bedienen. "Samenwerkingsverbanden moeten investeren in de kwaliteit van de verbindingen met de samenleving en het politieke bestuur" (ROB, 2015). De ROB bepleit dat inhoudelijke vraagstukken vanuit

samenwerkingsverbanden toegankelijk gepresenteerd moeten worden *“nog voor daarover in het samenwerkingsverband besluiten zijn genomen”* (ROB, 2015).

2.3. Grip op regionale samenwerking

De *Vereniging van griffiers* gaat in het rapport *Grip op regionale samenwerking* o.a. in op de rol van informatie vanuit het perspectief van gemeenteraadsleden als het gaat om intergemeentelijke samenwerking (Vereniging-van-Griffiers, 2015). De Vereniging stelt dat informatie het “allerbelangrijkste” is dat er is. Meer specifiek wordt gesteld dat het belangrijk is dat de raad tijdig over de gewenste en noodzakelijke informatie beschikt, zowel structureel als incidenteel. *“De individuele raadsleden hebben daarom enkele informatierechten, terwijl het college en zijn leden informatieplichten hebben. Ook het bestuur van een openbaar lichaam of bedrijfsvoeringsorganisatie hebben informatieplichten jegens de raden (en colleges)”* (Vereniging-van-Griffiers, 2015). Het onderzoek beschrijft de formele instrumenten die raadsleden hebben als het gaat om het inwinnen van structurele en informele informatie om zodoende grip te hebben op regionale samenwerking.

2.4. Samenwerkende gemeenteraadsfracties van dezelfde politieke kleur

Een groot deel van de nationale politieke partijen is niet alleen Europees, nationaal of provinciaal georganiseerd, ook zoeken zij op regionale schaal elkaar op in verschillende vormen. Zo werken fracties intergemeentelijk samen op zowel sub-regionaal- als regionaal niveau. In het navolgende een aantal voorbeelden aan de hand van samenwerkende fracties binnen Noordoost-Twente, ter illustratie van waarom fracties van dezelfde politieke partij binnen Twente samenwerken. De voorbeelden zullen niet volledig toereikend zijn voor de werkelijke samenwerking tussen fracties onderling, de schets is puur het resultaat van een kleine online inventarisatie. Zo zijn geen concrete voorbeelden gevonden van regionale samenwerking tussen SP-, SGP- of lokale fracties maar ook deze hebben contact met partijgenoten; bestuurlijk of rondom een bepaald thema.

D66 werkt in Noordoost-Twente binnen één afdeling samen. Het idee achter de samenwerking is dat door het sub-regionale bestuur de actieve leden zich volledig kunnen richten op de lokale politiek. *“Daarnaast kunnen de leden in deze gemeenten profiteren van de kennis en ervaring die de afgelopen jaren in Oldenzaal is opgedaan”* (D66-Noordoost-Twente, 2013). Aangegeven wordt dat de lokale standpunten maatwerk zijn en dus ook binnen de samenwerkende fracties kunnen verschillen. D66 werkt ook in West-Twente samen, hier gaat om een samenwerking tussen Almelo, Hellendoorn, Rijssen-Holten, Twenterand en Wierden (D66-Twente-West, 2016). Op de regionale schaal van Twente overlegt de partij tevens (Dijk, 2015).

Ook VVD, PvdA en CDA zoeken elkaar binnen deze sub-regio op. Zo werkten de VVD-fracties al een tijdje samen toen men onlangs besloot bestuurlijk verder samen te werken door middel van een afdeling voor Noordoost-Twente. *“Op veel gebieden is het noodzakelijk een krachtig geluid te kunnen laten horen. Veel problemen stoppen immers niet bij de gemeentegrens”* (VVD-Losser, 2016). De samenwerking tussen de fracties is deels ingegeven door de nationale organisatie van de partij. In de afdeling *Twente Centraal* werken de afdelingen van Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo en Hof van Twente samen (VVD-Regio-Oost, 2016).

De PvdA afdelingen bundelen sinds kort ook de krachten. De samenwerking in Noordoost-Twente heeft o.a. als doel om bestuursfuncties te kunnen vervullen als gevolg van een

teruglopend ledenaantal. Ook het gaat de PvdA in op de (sub-) regionale schaal van problemen als motivatie om als fracties samen te werken (PvdA-Dinkelland, 2016).

Het CDA werkt ook in Noordoost Twente samen en heeft daarnaast overleg op regionaal niveau met partijgenoten (CDA-Oldenzaal, 2016).

De ChristenUnie werkt binnen Twente als regio samen. Zij doet dit door o.a. een paar maal per jaar een waarderingsprijs uit te reiken aan instellingen of inwoners “die zich sociaal en maatschappelijk betrokken tonen” (ChristenUnie-Rijssen-Holten, 2016).

Twentse GroenLinks fracties trekken bij regionale aangelegenheden ook samen op. Zo uitten verschillende fracties van de partij gezamenlijk hun zorgen als het gaat om Vliegveld Twente (Oost, 2015). De fracties van Almelo, Borne, Enschede, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Oldenzaal en Twenterand organiseerden met de provinciale fractie en een aantal andere actoren een Twentse klimaatconferentie (Tubantia, 2015).

2.5. Open raadsinformatie

Een andere ontwikkeling in het openbaar bestuur als het gaat om informatie over lokale politiek is die van open raadsinformatie. Hier gaat het om informatie met betrekking tot gemeenteraadsvergaderingen. De informatie over de lokale besluitvorming is als open data gemakkelijk doorzoekbaar voor gebruikers zoals inwoners en lokale journalisten. “Toegang tot raadsinformatie als open data vergroot transparantie van de lokale democratie”. Volgens McDermott draagt transparantie bij aan toerekenbaarheid van de overheid (McDermott, 2010). De pilot Open raadsinformatie is onder leiding van de Open State foundation en in samenwerking met griffiers van vijf gemeenten. De pilot is in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en in samenwerking met de VNG. Open data kan als onderdeel van een open overheid gezien worden. “*De overheid wil meer openheid over wat zij doet. Veel overheidsinformatie is daarom vrij te gebruiken en te verspreiden. Dit heet open data*” (Rijksoverheid, 2016b). Rijksoverheid wil dan ook het gebruik van open data in algemene zin stimuleren. De *Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling* (OESO) merkt dat een het openbaar maken van overheidsinformatie, een open overheid, als een fundamenteel element van een democratische samenleving wordt gezien (OECD, 2016).

3. Methodologisch kader

Dit hoofdstuk geeft uitleg over de onderzoeksopzet en hoe deze heeft bijgedragen aan het resultatenhoofdstuk. Er is gebruik gemaakt van een triangulatie van methoden. Zo is er een enquête gehouden onder Twentse gemeenteraadsleden en zijn er kwalitatieve interviews gehouden met vertegenwoordigers van de publiekrechtelijke Twentse samenwerkingsverbanden. Het hoofdstuk zal meer specifiek ingaan op uitvoering, verzameling en analyse van de enquête en de interviews.

3.1. Casus selectie en sampling

Tot de casus behoren de gemeenteraadsleden van de veertien Twentse gemeenten alsmede de publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden waarin diezelfde Twentse gemeenten deelnemen. De Twentse griffiers willen graag weten wat de informatiebehoefte van raadsleden is bij de verschillende samenwerkingsverbanden waarin de Twentse gemeenten samenwerken.

3.1.1. Gemeenteraadsleden

De samenstelling van de veertien Twentse gemeenteraden verschilt sterk. Waar de kleinste gemeenteraden uit 19 raadsleden bestaan, bestaat de grootste uit 39 raadsleden. De som van het aantal Twentse raadsleden is 348, het aantal ingevulde reacties op de enquête is 217. Van dit aantal zijn tenminste 22 personen bij de gemeenteraad betrokken als commissielid of fractieondersteuner. Het aantal ingevulde reacties per gemeente staat in het navolgende figuur.

Gemeente	Aantal raadsleden	Aantal reacties enquête	Waarvan commissielid of fractieondersteuner
Almelo	35	23	0
Borne	19	11	2
Dinkelland	21	18	2
Enschede	39	21	0
Haaksbergen	19	14	0
Hellendoorn	25	15	2
Hengelo	37	21	1
Hof van Twente	25	14	0
Losser	19	13	2
Oldenzaal	23	11	3
Rijssen-Holten	25	15	1
Tubbergen	19	13	4
Twenterand	23	16	4
Wierden	19	12	1
Totaal	348	217	22

3.1.2. Samenwerkingsverbanden

In Twente werkten de veertien Twentse gemeenten tot januari 2015 samen als Regio Twente in de zin van de Wgr-plus. De veertien gemeenten hebben, na de afschaffing van de '-plus', vervolg aan deze samenwerking gegeven onder de noemer van 'coalition of the willing' (Commissie Robben). De gemeenten werken naast in Regio Twente-verband verplicht of vrijwillig samen in andere samenwerkingsverbanden. Per samenwerking kan er naast een verschil in inhoud een verschil zijn in de deelnemende gemeenten. In dit onderzoek zijn 19 samenwerkingsverbanden in Twente opgenomen die publiekrechtelijk van aard zijn. Deze

samenwerkingsverbanden zijn verzameld aan de hand van een analyse van het ‘verbonden partijen’ hoofdstuk van de gemeentelijke begrotingen. Omwille van de tijd is door de projectgroep besloten het onderzoek te beperken tot publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden en samenwerkingsverbanden, waarin gemeenten privaatrechtelijke deelnemingen hebben, niet op te nemen in het onderzoek. Een overzicht van de samenwerkingen waarbij een vertegenwoordiger geïnterviewd is, is in de onderstaande tabel te vinden.

Samenwerking
Ambtelijke samenwerking Enschede – Losser
XL-park
Veiligheidsregio Twente
Regio Twente
Crematoria Twente
RUD Twente
Euregio
SWB
ADT
Hameland
Gemeenschappelijk belastingkantoor Twente
Noaberkracht Dinkelland Tubbergen
Soweco
Kennispunt Twente
Samen14/OZJT

3.2. Operationalisatie

Ieder Twents raadslid is tweemaal per mail door zijn of haar eigen griffier benaderd met het verzoek de enquête online in te vullen. De link naar de enquête stond zowel in de eerste als in de tweede mail van de eigen griffier waarin raadsleden gevraagd werden de enquête in te vullen. Bij het starten van de enquête werden raadsleden gevraagd anoniem hun naam in te vullen. De naam en de bijbehorende inhoudelijke reactie waren alleen zichtbaar voor de onderzoeker die onder de regeling ethiek van de Universiteit Twente valt. Geen enkele griffier heeft op geen enkele manier inzicht in de inhoudelijke, persoonlijke antwoorden van de raadsleden. Het invullen van de naam was voor de onderzoeker relevant om twee redenen. De eerste reden is dat raadsleden die de enquête reeds hadden ingevuld niet gestoord werden door de onderzoeker bij zijn belrondes langs de gemeenteraden. In de belrondes is één of tweemaal geprobeerd raadsleden telefonisch te bereiken die de enquête nog niet hadden ingevuld. De tweede reden voor de onderzoeker om te vragen naar de naam van de respondent was het kunnen nagaan van het aantal raadsleden. De enquête is namelijk in een aantal gemeenten tevens verstuurd naar commissieleden en fractievertegenwoordigers om praktische redenen vanuit het perspectief van de griffier. Doordat de onderzoeker zicht had op de namen van de raadsleden, kon hij zicht houden op de informatiebehoefte van de raadsleden en opmaken hoeveel commissieleden en fractievertegenwoordigers de enquête hadden ingevuld. De groep, met daarin commissieleden en fractievertegenwoordigers, bestaat uit minimaal 29 personen. Het woord ‘minimaal’ geeft aan dat dit een schatting is. Een aantal respondenten heeft geen naam of ‘anoniem’ en varianten daarop ingevuld. Hierdoor was niet herleidbaar of de respondent een raadslid dan wel een commissielid of fractieondersteuner is.

De lijst met publiekrechtelijke samenwerkingsverbanden is samengesteld aan de hand van paragraaf de 'Verbonden partijen' in de gemeentebegrotingen van de veertien Twentse gemeenten. Hieruit kwam een lijst met samenwerkingsverbanden die, voor de eigen gemeente, door de Twentse griffiers is gecheckt op correctheid. Ieder van de samenwerkingsverbanden heeft een brief ontvangen met daarin een uitleg over het onderzoek 'Zicht op Twentse samenwerking' en een interviewverzoek. De brieven waren gericht tot de ambtelijk-secretaris of het algemeen directielid. Een lijst van deze personen is samengesteld door een combinatie van een netwerkbenadering en een online documentanalyse van de verschillende websites van de samenwerkingen. De netwerkbenadering bestond uit ambtenaren van gemeenten en samenwerkingsverbanden.

3.3. Dataverzameling en data-analyse

De resultaten die in het volgende hoofdstuk worden gepresenteerd en geanalyseerd, zijn data afkomstig van de ingevulde enquêtes en de interviews met de samenwerkingsverbanden.

Iedere gemeenteraad is gevraagd de enquête in te vullen. Hierin waren de vragen voor iedere raad hetzelfde. Wat verschilde per enquête waren de samenwerkingen waarop de vragen betrekking hadden. Niet iedere samenwerking is namelijk van toepassing op iedere gemeente. Raadsleden hoeven dan ook geen zicht te hebben op samenwerkingsverbanden waarin de eigen gemeente niet deelneemt.

De enquêtevragen zijn opgesteld door de kernprojectgroep met hulp van enkele raadsleden en prof. dr. Marcel Boogers. Een overzicht van de enquêtevragen inclusief de bijbehorende opties zijn in de bijlage te vinden. De enquêtes zijn vervolgens met begeleidende uitnodigingstekst en uitleg over de aanleiding van- alsmede de enquêtevragen, per gemeente aangeleverd. In de enquête was tevens een video met uitleg over de aanleiding van de enquête te vinden. [Deze uitleg](#) werd gehouden door burgemeester Michael Sijbom van Gemeente Losser en bestuurder vanuit Regio Twente (YouTube, 2016). De enquête werd vervolgens uitgezet door iedere griffier binnen de eigen gemeenteraad. Zij verstuurd later ook een herinnering naar hun raadsleden. Hierna heeft de onderzoeker gebruik gemaakt van de beschikbare telefoonnummers van de raadsleden om hen die de enquête nog niet hadden ingevuld, te bereiken. Dit is bij de meeste gemeenteraden twee maal gedaan. Van drie raden was geen beschikking over alle telefoonnummers. Deze werden vanwege privacy redenen niet vrij gegeven door de desbetreffende griffie. In overleg is echter een oplossing gevonden middels email.

De enquêtes zijn als Excel-bestand beschikbaar en zijn gereedgemaakt voor data-analyse in SPSS. Doordat de enquête per gemeente is uitgezet zijn de reacties op de veertien enquêtes samengevoegd in een dataset. Een aantal respondenten heeft de enquête tweemaal ingevuld waarop dubbele reacties in de datapreparatie zijn uitgefilterd. Doordat respondenten hun naam hadden ingevuld was er zicht op van welke partij zij lid zijn. Dit in verband met het beantwoorden van de derde deelvraag; of gemeenteraadsleden regionaal samenwerken. Voor de analyse zijn de namen van de respondenten vervangen door een respondentnummer. Alleen de onderzoeker kan binnen de kern-projectgroep, én daarbuiten, zicht hebben op welke respondent welk respondentnummer vertegenwoordigd, dit in de lijn van de regeling ethiek van Universiteit Twente.

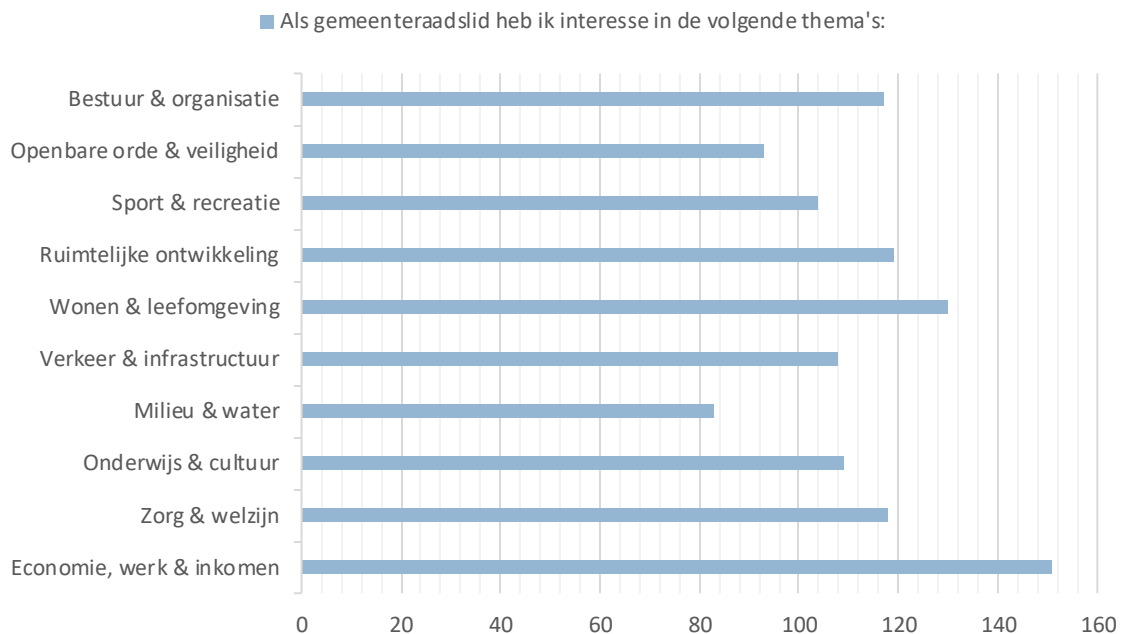
Om de informatiebehoefte van de gemeenteraadsleden te kunnen vergelijken met de aanpak van de samenwerkingsverbanden zijn alle algemeen directieleden c.q. ambtelijke

secretarissen benaderd voor een interview. De interviews met de vertegenwoordigers van de samenwerkingsverbanden zijn fysiek of telefonisch afgenomen. Bij instemming van de geïnterviewde zijn de interviews als audio opgenomen. Deze opnames zijn gebruikt ter ondersteuning van de analyse in het navolgende hoofdstuk. In de interviews werd gevraagd naar hoe het samenwerkingsverband de raad als partner zag bij het uitvoeren van haar publieke taken. Ook is ingegaan op hoe de samenwerkingsverbanden hun bestuurlijke informatievoorziening voor raadsleden hebben ingericht. Uit de interviews is per samenwerking uitgewerkt hoe zij de raad als partner zien en hoe er invulling wordt gegeven aan de bestuurlijke informatievoorziening. Hieruit is een lijst van kenmerkende constatering naar voren gekomen waar meerdere samenwerkingen mee lijken te worstelen.

4. Resultaten en analyse

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd van de enquête onder de Twentse raadsleden en de interviews met afgevaardigden van de samenwerkingsverbanden. De vorm van informatie, de wijze waarop en de frequentie komen in het eerste deel aan bod; in het tweede deel het delen van kennis bij lokale onderwerpen evenals samenwerking en uitwisseling van informatie tussen fracties. In de sub-delen wordt er vanuit twee perspectieven inzicht gegeven; de informatiebehoefte van de raadsleden en de informatievoorziening door de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Bij aanvang van de enquête werden de respondenten gevraagd naar een aantal algemene interesses als het gaat om samenwerking. Zo was er een vraag over thema's waarin de respondenten konden aangeven waarin zij geïnteresseerd zijn. 'Economie, werk en inkomen' was daarin de meest populaire meerkeuzeoptie, gevolgd door 'Wonen en leefomgeving'. Op een kleine afstand staan vervolgens 'Ruimtelijke ontwikkeling', 'Zorg en Welzijn' en 'Bestuur en organisatie'. 'Milieu en water' is het minst populaire thema onder deze raadsleden. In het onderstaande figuur is de interesse meer specifiek weergegeven.

De respondenten werden in dit eerste gedeelte van de enquête ook sec gevraagd naar gemeenschappelijke regelingen waar zij interesse in tonen. Van de samenwerkingen, waarin nagenoeg alle Twentse gemeenten vertegenwoordigd zijn, is Regio Twente het meest populair. Op enige afstand volgt Samen14, die weer gevolgd wordt door het Twentebedrijf en Veiligheidsregio Twente. Een meer specifieke weergave van de interesses onder de respondenten in de samenwerkingen is in de afzonderlijke rapporten beschikbaar.

4.1. Behoeftte en aanbod van informatie

Gemeenteraadsleden kunnen zich op verschillende manieren informeren over intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. In dit deelhoofdstuk belichten we de informatiebehoefte van de Twentse raadsleden in algemene zin. Meer specifieke rapporten zijn op het niveau van samenwerkingsverband of een gemeente.

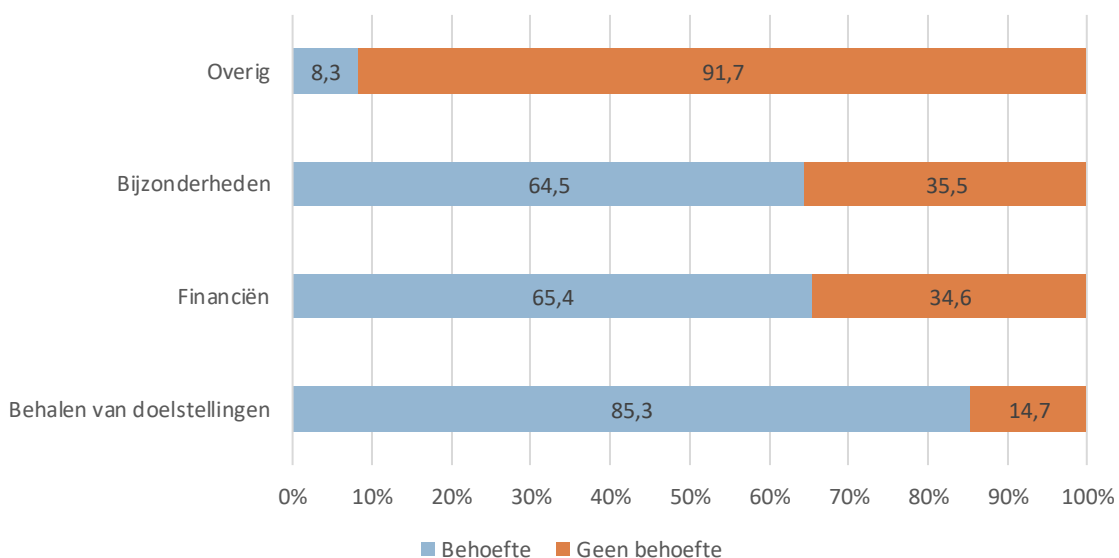
De respondenten kregen per samenwerking de mogelijkheid aan te geven hoe vaak zij zich wilden informeren over een samenwerkingsverband door middel van een bijeenkomst, het ontvangen van documenten en nieuwsbrieven. Voor dit deel van de analyse zijn de samenwerkingsverbanden ingezet waarin alle veertien Twentse gemeenten in participeren. Een overzicht van, welke gemeente in welk samenwerkingsverband samenwerkt, is in de bijlage te vinden. De meer specifieke informatiebehoefte per middel, per gemeente én per samenwerking is uitgewerkt in aparte rapporten.

Het perspectief van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden wordt in algemene zin beschreven aan de hand van interviews met vertegenwoordigers hiervan. Het merendeel van de samenwerkingsverbanden ziet de gemeenteraad als een belangrijke partner. Een samenwerkingsverband kan bij een gemeenteraad informatie ophalen als onderdeel van het beleidsproces van een samenwerkingsverband. Daarnaast wordt de gemeenteraad belangrijk gevonden vanwege een ander onderdeel van het beleidsproces; draagvlak voor het gevoerde, en te voeren beleid. Het merendeel van de samenwerkingsverbanden toont dan ook grote bereidheid als het gaat om het voorzien in de informatiebehoefte van gemeenteraadsleden.

Inhoud

Gemeenteraadsleden willen in de meeste gevallen informatie over het behalen van doelstellingen. Op een nipte afstand volgt de informatiebehoefte met betrekking tot financiën en het melden van bijzonderheden. Onder 'overig' werden antwoorden gegeven die strekkingen hadden als 'wanneer ik als raadslid aan zet ben' en 'of er aan lokale afspraken wordt voldaan'.

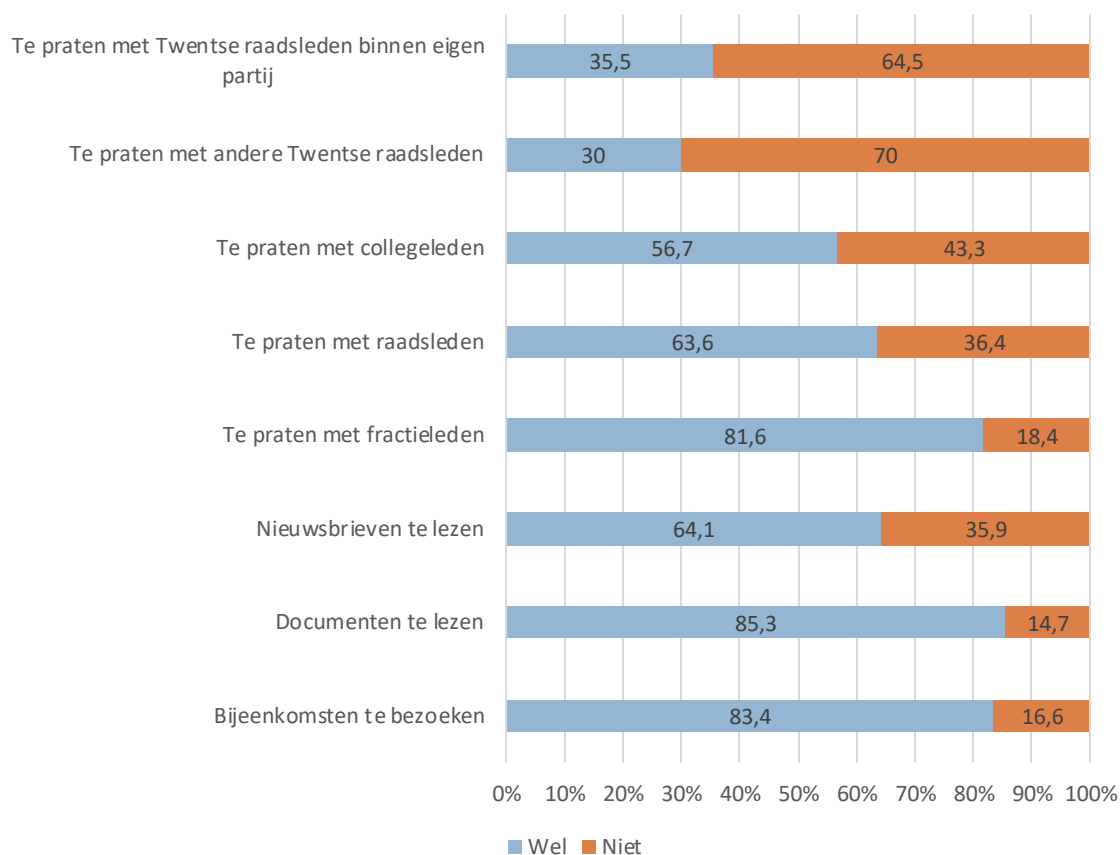
Raadsleden hebben behoefte aan informatie over... (%)

Huidige situatie

De respondenten van de enquête werd niet alleen gevraagd naar hun informatiebehoefte ook werd hen gevraagd naar de wijze waarop zij zich in de huidige situatie laten informeren. Veel raadsleden doen dit door documenten te lezen, bijeenkomsten te bezoeken en met fractieleden over een samenwerking te praten. Een iets kleiner percentage leest nieuwsbrieven of spreekt hierover met raadsleden uit de eigen gemeente. Met collegeleden praten over een samenwerking is voor iets meer dan de helft van de respondenten een optie. In mindere mate informeren raadsleden zich door met raadsleden uit een andere Twentse gemeente van dezelfde politieke partij over samenwerkingen te praten. Datzelfde geldt voor het praten over samenwerkingsverbanden met andere raadsleden uit Twentse gemeenten.

Raadsleden laten zich informeren door... (%)

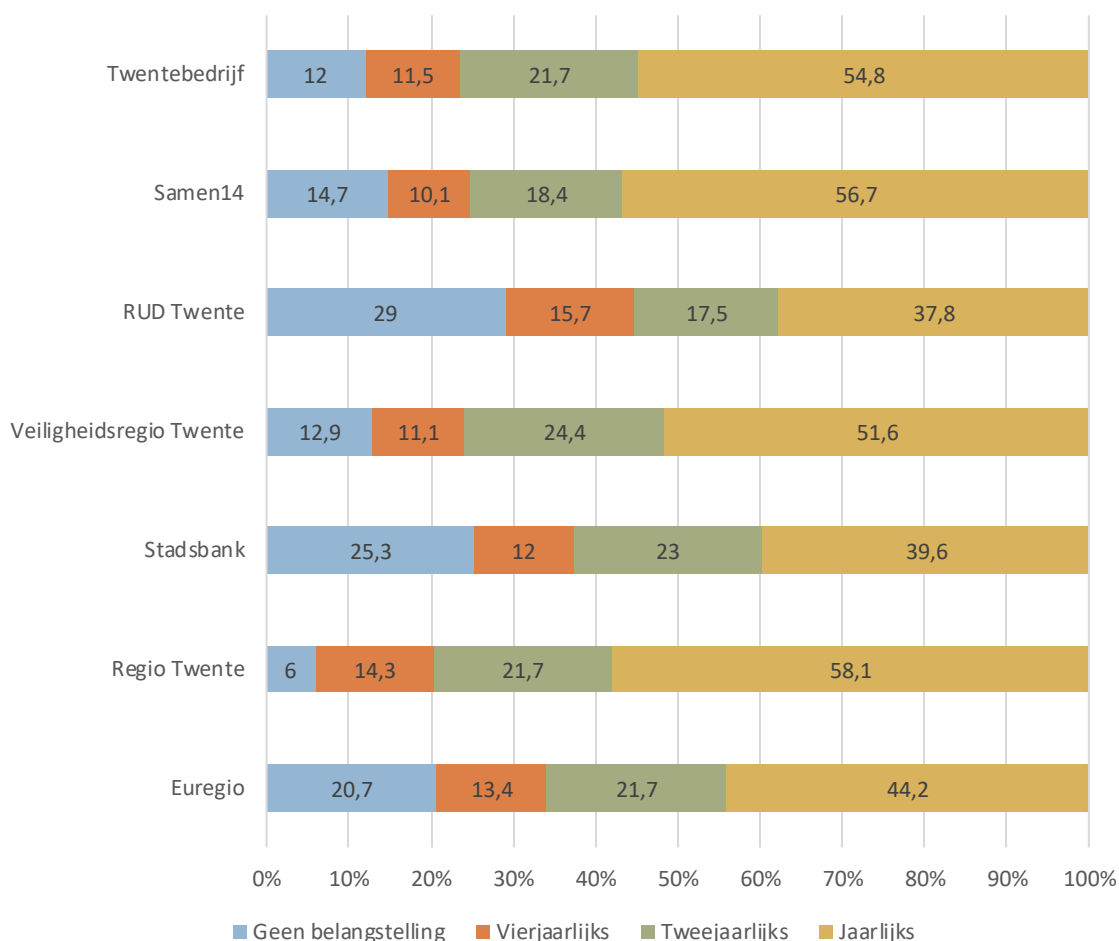
Perspectief samenwerkingsverbanden

Samenwerkingsverbanden zijn over het algemeen erg geïnteresseerd in hoe zij gemeenteraadsleden beter kunnen informeren. Een deel heeft niet altijd zicht op de informatiebehoefte van raadsleden. Samenwerkingsverbanden bepleiten dat informatiestromen voor gemeenteraadsleden parallel moeten lopen met die van Colleges van B en W. Ook geeft een aantal samenwerkingsverbanden aan nog niet te hebben nagedacht over een informatievoorziening voor gemeenteraadsleden. Uit sommige interviews blijkt dat sommige samenwerkingsverbanden hier geen mankracht of tijd voor beschikbaar kunnen hebben.

Bijeenkomst

In het geval van de samenwerkingsverbanden waarin iedere Twentse gemeente in samenwerkt, lijkt de nadruk te liggen op een voorkeur voor jaarlijkse bijeenkomst wanneer raadsleden zich over een samenwerkingsverband willen informeren.

Hoe vaak willen raadsleden zich via een bijeenkomst informeren over... (%)

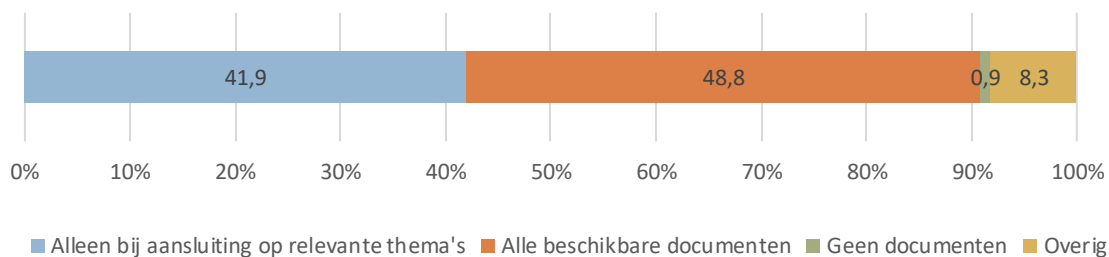
Perspectief samenwerkingsverbanden

Het merendeel van alle Twentse intergemeentelijke samenwerkingsverbanden organiseert met verschillende regelmaat bijeenkomsten voor gemeenteraadsleden. De aanpak en de ervaringen van samenwerkingsverbanden verschilt hierin. Waar sommige samenwerkingsverbanden bijeenkomsten organiseren met een lokale insteek, kiezen anderen een regionale insteek. Een aantal samenwerkingsverbanden is in het verleden teleurgesteld over de opkomst van gemeenteraadsleden bij een georganiseerde bijeenkomst. Uit de interviews bleek dat het peilen van de behoefte voor een bijeenkomst door een samenwerkingsverband als lastig kan worden ervaren.

Documenten

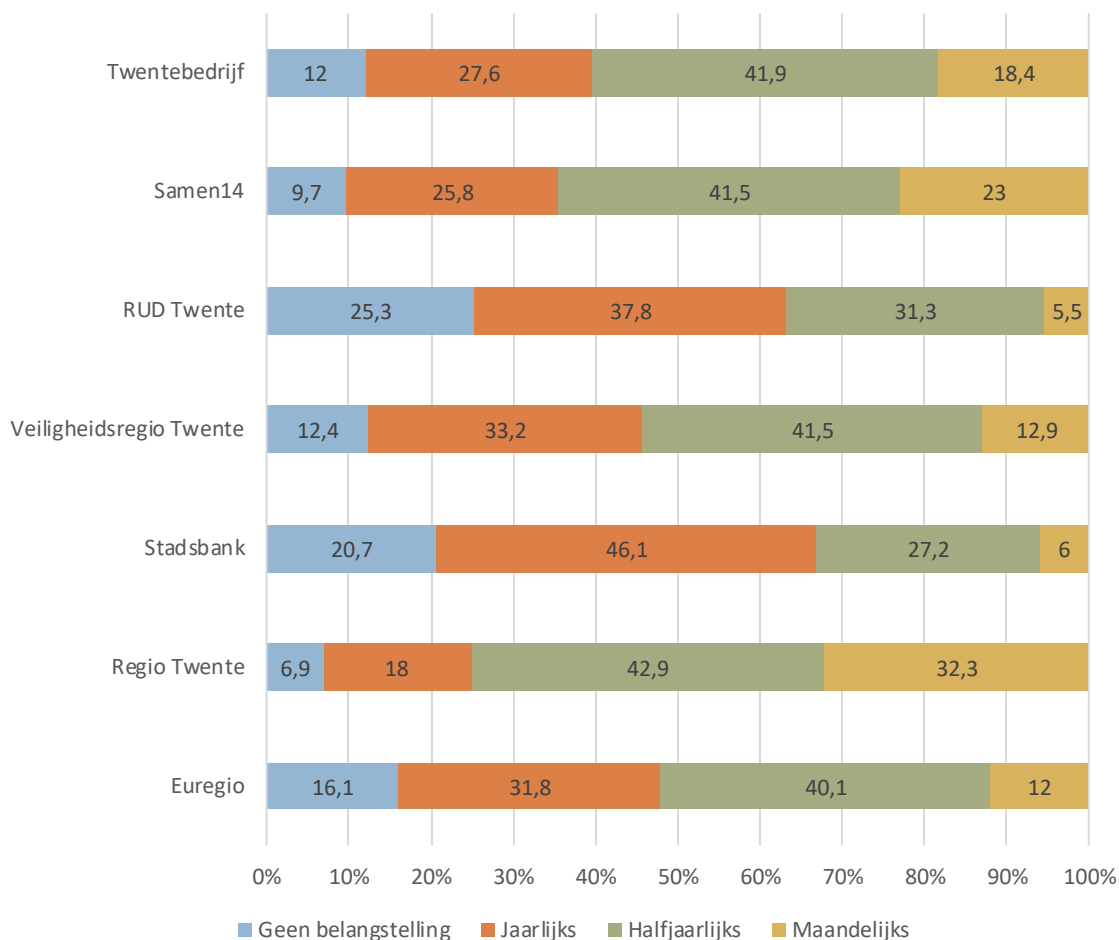
Raadsleden kunnen in raadsinformatiesystemen veel documenten raadplegen die betrekking hebben op de eigen gemeenteraad en commissies – en varianten daarop. Hierbij horen ook documenten die betrekking hebben op samenwerkingsverbanden.

Raadsleden ontvangen graag documenten... (%)

In het geval van documenten lijkt de voorkeur van de meeste raadsleden naar jaarlijkse en halfjaarlijkse documenten over de navolgende samenwerkingsverbanden uit te gaan.

Hoe vaak willen raadsleden documenten ontvangen over... (%)

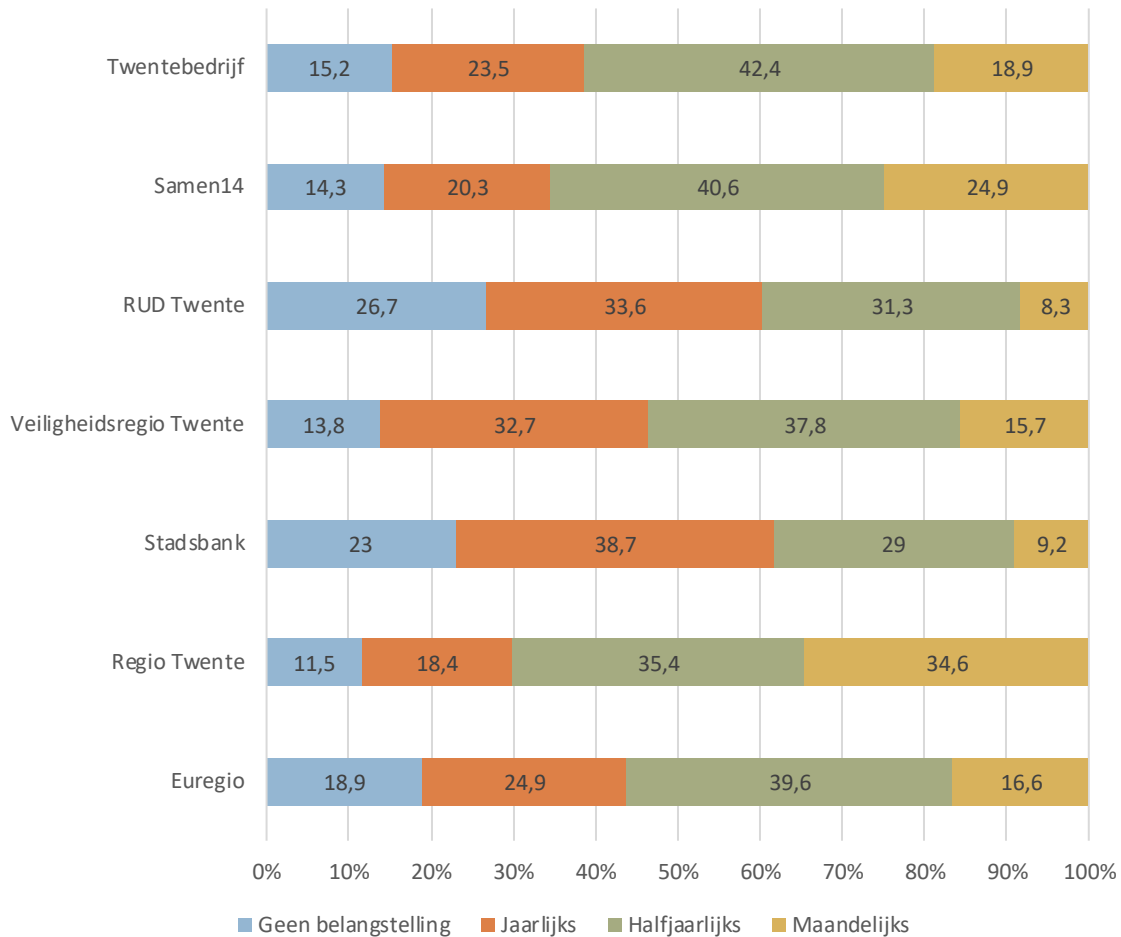
Perspectief samenwerkingsverbanden

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen hebben samenwerkingsverbanden een actieve informatieplicht waar zij invulling aan moeten geven. Tot die invulling behoort de, voor het College van B&W, verplichte paragraaf ‘Verbonden partijen’ in de gemeentebegroting alsmede het versturen van een jaarrekening. Een aantal raadsleden heeft aangegeven graag samenvattingen van samenwerkingsverbanden te ontvangen. Een aantal samenwerkingsverbanden geeft aan dat zij er aan denkt om factsheets of varianten daarop te maken zodat raadsleden periodiek snel een duidelijk beeld kunnen krijgen van de ontwikkelingen. Deze samenwerkingsverbanden schatten in dat raadsleden geïnteresseerd zijn in deze vorm van informatie waar een en ander onder meer kort cijfermatig onderbouwd wordt. Deze kennis en informatie moet bijdragen aan meer zicht voor raadsleden op de samenwerking.

Nieuwsbrieven

In het geval van nieuwsbrieven lijkt de voorkeur uit te gaan naar halfjaarlijkse nieuwsbrieven als het gaat om de navolgende samenwerkingsverbanden.

Hoe vaak willen raadsleden nieuwsbrieven ontvangen over... (%)

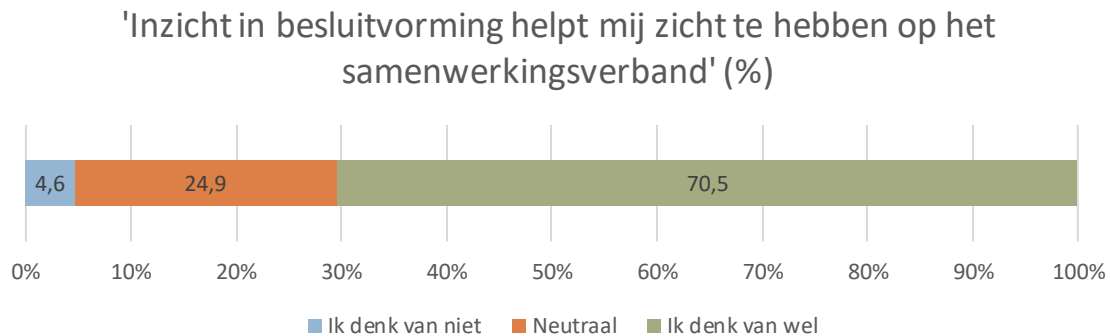

Perspectief samenwerkingsverbanden

Het merendeel van de samenwerkingsverbanden verstuurt geen speciale nieuwsbrieven naar gemeenteraadsleden. Een deel van de samenwerkingsverbanden verstuurt wel algemene nieuwsbrieven, hier kunnen raadsleden zich ook op abonneren. Een deel van de samenwerkingsverbanden geeft aan geen nieuwsbrieven te versturen omdat zij én de informatiebehoefte van de doelgroep niet weet én geen mankracht of tijd te hebben voor een informatievoorziening voor een gemeenteraad in algemene zin.

Zicht op besluitvorming

Op de stelling: 'Het helpt mij zicht te hebben op een samenwerkingsverband wanneer ik inzicht heb in besluitvormingsprocessen' denkt het overgrote gedeelte van de respondenten dat inzicht in besluitvormingsprocessen helpt zicht te hebben op samenwerkingsverbanden. Een deel geeft hierin aan neutraal te staan of niet te weten wat te antwoorden. Een zeer kleine groep denkt dat dit inzicht niet bijdraagt aan zicht in besluitvormingsprocessen.

Van de respondenten die denken dat inzicht in besluitvorming helpt zicht te hebben op een samenwerkingsverband, geeft 77,8% aan besluitvormingsprocessen online willen te willen raadplegen. Van de groep die denkt dat inzicht helpt bij het zicht hebben op een samenwerkingsverband geeft 52,9% aan dit via een tijdlijn te zouden willen doen. In mindere mate is er behoefte aan inzicht in besluitvormingsprocessen via documenten en nieuwsbrieven.

Actieve- en passieve informatievoorziening samenwerkingsverbanden

Op welke wijze bieden samenwerkingsverbanden gemeenteraadsleden de mogelijkheid zich te laten informeren over de activiteiten en (de stand van-) het beleid van een samenwerkingsverband?

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen hebben samenwerkingsverbanden een actieve informatieplicht waar zij invulling aan moeten geven. Tot die invulling behoort de, voor het College van B&W, verplichte paragraaf 'Verbonden partijen' in de gemeentebegroting alsmede het versturen van een jaarrekening. Via de begroting en de jaarrekening geven de samenwerkingsverbanden jaarlijks indirect invulling aan de actieve informatieplicht in de zin van de wettelijke verplichting. Hoewel de plicht 'actief' wordt genoemd, kunnen we in bredere zin spreken van een passieve houding van een samenwerkingsverband wanneer uitsluitend deze twee middelen tot de bestuurlijke informatievoorziening van een samenwerkingsverband behoren.

Een website behoort vrijwel bij iedere samenwerking tot de bestuurlijke informatievoorziening. Het bijhouden van een website valt ook te scharen onder een passieve informatievoorziening richting raadsleden. De veronderstelling vanuit het perspectief van een samenwerkingsverband is dat het raadslid uit eigen beweging een website bezoekt. De invulling van een website verschilt per samenwerkingsverband. Sommige samenwerkingsverbanden houden het bij een algemene website zonder deze

periodiek te actualiseren, terwijl andere samenwerkingsverbanden organogrammen, beleidsstukken en actuele nieuwsberichten publiceren.

Samenwerkingsverbanden vullen hun informatievoorziening passief in door in te gaan op een uitnodiging om in gemeenteraads- en (variaties op-) commissievergaderingen en een toelichting te geven en/of vragen te beantwoorden. Ook is het mogelijk dat een samenwerkingsverband alleen wordt uitgenodigd om aanwezig te zijn om informele vragen te beantwoorden. Een college kan, wanneer er behoefte is vanuit de raad, het college of een samenwerkingsverband een raadsinformatiebrief sturen, ook wel: 'een raadsinfo'. Deze brief kan in samenspraak met het samenwerkingsverband worden opgesteld.

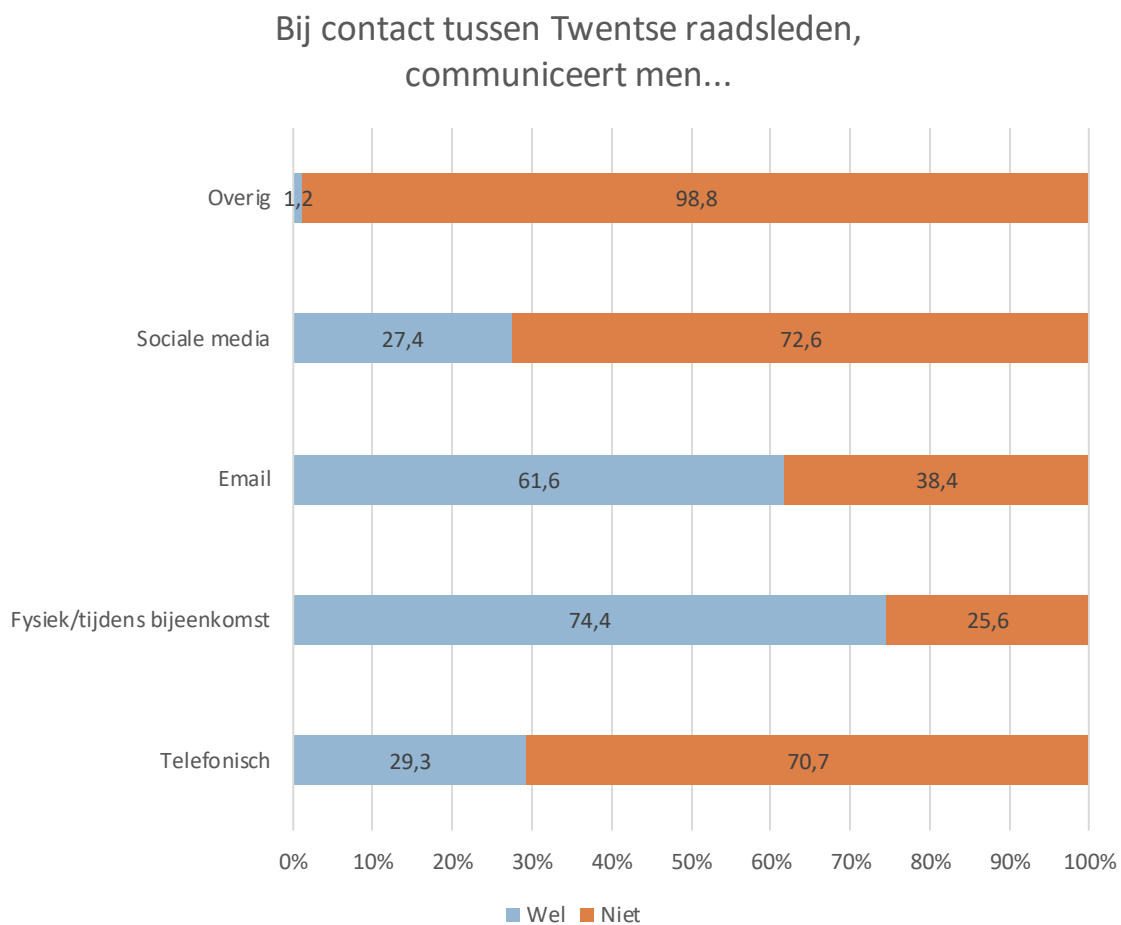
Samenwerkingsverbanden organiseren echter ook actief hun bestuurlijke informatievoorziening door bijeenkomsten te organiseren, periodieke- nieuwsbrieven, managementsamenvattingen en factsheets te versturen, uit eigen beweging gemeenteraads- en (variaties op-) commissievergaderingen te bezoeken en tot slot uit eigen beweging contact op te nemen met raadsleden.

Passieve informatievoorziening	Actieve informatievoorziening
Begroting – hoofdstuk 'Verbonden partijen'	Samenwerking organiseert bijeenkomst
Jaarrekening, jaarverslag	Samenwerking verstuurt nieuwsbrief (speciaal voor raadsleden)
Bijhouden website	Samenwerking verstuurt management-samenvatting en varianten hierop.
College informeert raad in raads- of commissievergadering	Samenwerking verstuurt factsheets en varianten hierop.
College informeert raad via raadsinformatiebrief	Samenwerking bezoekt uit eigen beweging raads- of commissievergadering
Samenwerking bezoekt fractie-, raads- of commissievergadering op verzoek	Samenwerking zoekt uit eigen beweging contact met raadsleden

4.2. Raadsleden: het delen van informatie door onderlinge communicatie

De enquête onder Twentse gemeenteraadsleden ging in twee delen in op het delen van kennis bij lokale- en regionale onderwerpen door eerst naar de huidige situatie te vragen om daarna naar de behoefte van de respondenten te vragen.

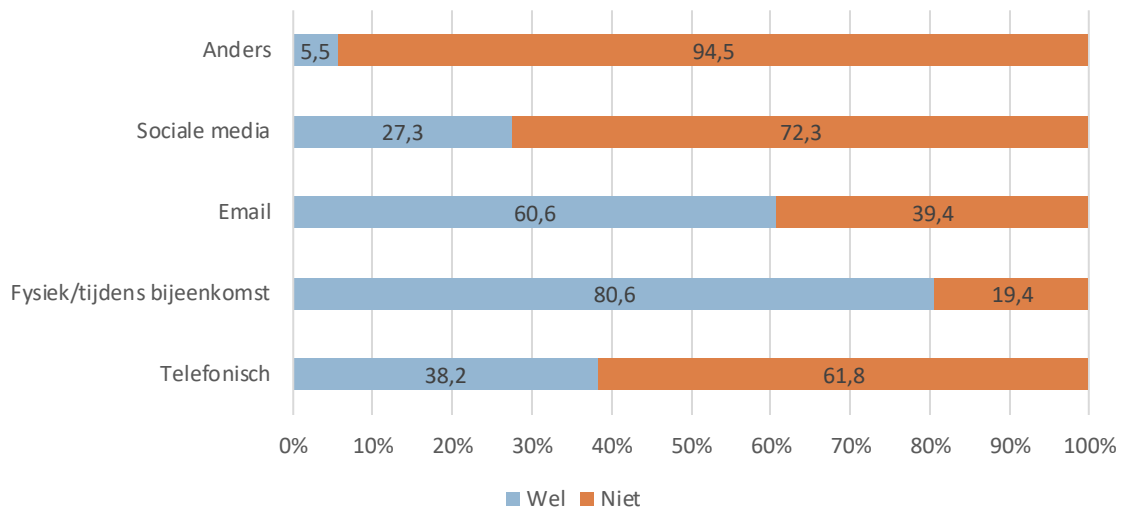
Van de respondenten geeft 24,4% aan geen contact te hebben met andere Twentse raadsleden. Een groot deel van de respondenten heeft dus daarentegen wel contact met andere Twentse raadsleden (75,6%). Wanneer dit contact plaats vindt, kan dit op verschillende manieren plaatsvinden. In de meeste gevallen is dit door het bezoeken van een bijeenkomst (74,4%) en in iets mindere mate via email (61,6%). Telefonisch- (29,3%) en contact via sociale media (27,4%) staan op redelijke grote afstand hiervan.

Van de respondenten geeft 24% aan geen contact te hebben met Twentse raadsleden van dezelfde politiek partij. Uit de enquête blijkt dat 76% van de respondenten contact heeft met raadsleden van dezelfde politieke partij uit een andere gemeente, 24% geeft aan geen contact te hebben met raadsleden van dezelfde partij uit een andere gemeente. Wanneer er contact plaatsvindt tussen Twentse raadsleden van dezelfde politieke partij maar uit een andere gemeente, geldt de bijeenkomst als voornaamste middel (80,6%), gevolgd door email (60,6%). Wederom staan op gepaste afstand telefonisch contact (38,3%) en contact via sociale media (27,3%). Respondenten geven aan dat het contact onderwerp-afhankelijk is, veelal naar aanleiding van-, en tijdens een bijeenkomst. Er zijn ook groepen raadsleden die systematischer contact hebben, in veel gevallen maandelijks maar ook per kwartaal en per halfjaar. Sommige landelijk partijen zijn regionaal georganiseerd; op Twentse schaal of

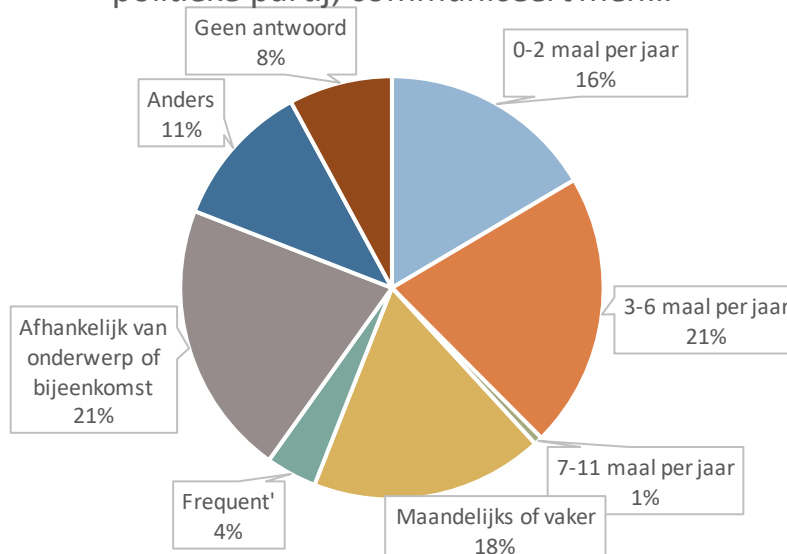
tussen specifieke gemeenten zoals Noordoost Twente. Landelijke partijen organiseren op deze schaal op eigen bijeenkomsten.

Bij contact tussen Twentse raadsleden van dezelfde politieke partij, communiceert men...

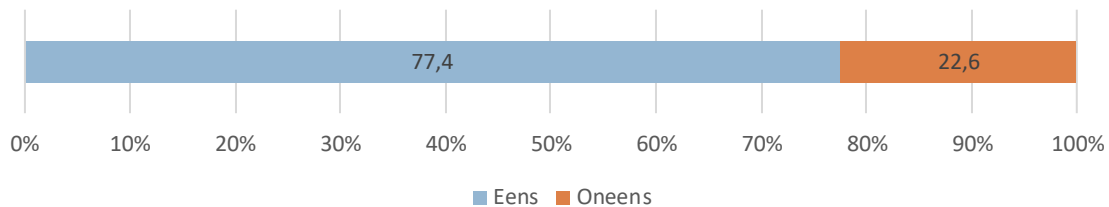
Wanneer Twentse raadsleden van dezelfde politieke partij contact hebben communiceert men verschillend. Van de respondenten die contact hebben met Twentse raadsleden van dezelfde politieke partij, geeft 21% aan dat dit contact afhankelijk is van een onderwerp of van een bijeenkomst. Een net zo grote, maar andere, groep (21%) geeft aan drie tot zesmaal contact te hebben per jaar. Een iets kleinere groep van 18% geeft aan maandelijks of vaker contact te hebben. Daarnaast zeggen een aantal categorieën niet bijster veel over de frequentie van contact. Ook is er "frequent" of variaties op het woord contact met andere Twentse raadsleden van dezelfde politieke partij (4%). Dit is moeilijk te duiden. Daarnaast is dit invulformulier niet of met een spatie ingevuld (8%).

Bij contact tussen Twentse raadsleden van dezelfde politieke partij, communiceert men...

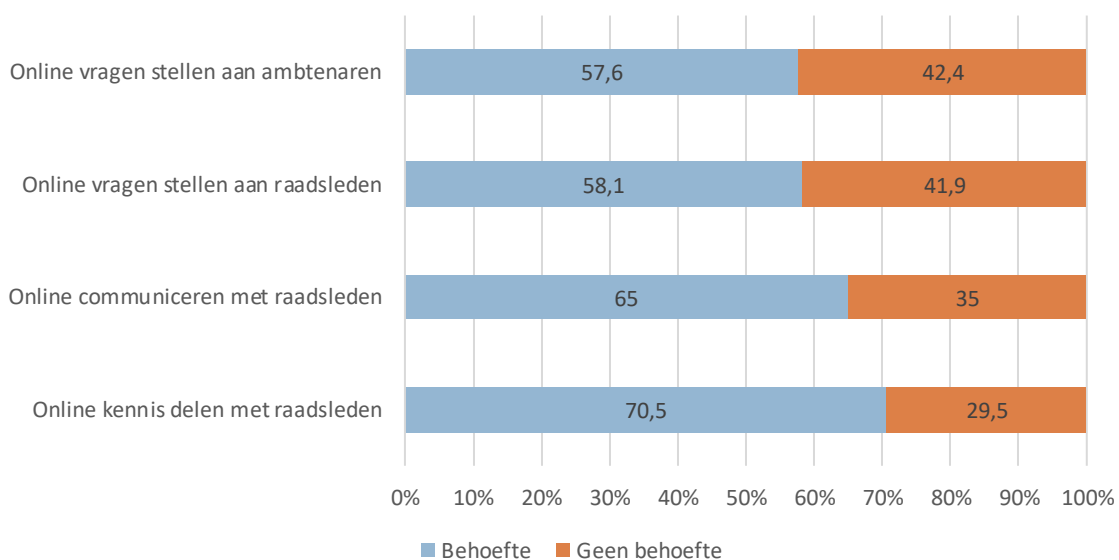
Het overgrote gedeelte van de respondenten denkt dat wanneer zij online informatie kunnen vragen of delen met andere Twentse raadsleden, zij meer zicht zullen hebben op samenwerking.

'Het helpt mij zicht te hebben op samenwerking wanneer ik online informatie kan vragen of delen met andere Twentse raadsleden'

Een meerderheid van de respondenten wil graag online kennis over lokale- en regionale onderwerpen delen met andere Twentse raadsleden. Ook voor het online communiceren met Twentse raadsleden bestaat een grote meerderheid. Een kleine meerderheid zou online vragen willen stellen aan andere Twentse raadsleden over lokale- en regionale onderwerpen. Deze behoefte is soortgelijk aan de behoefte onder de respondenten om vragen te stellen over lokale en regionale onderwerpen aan ambtenaren.

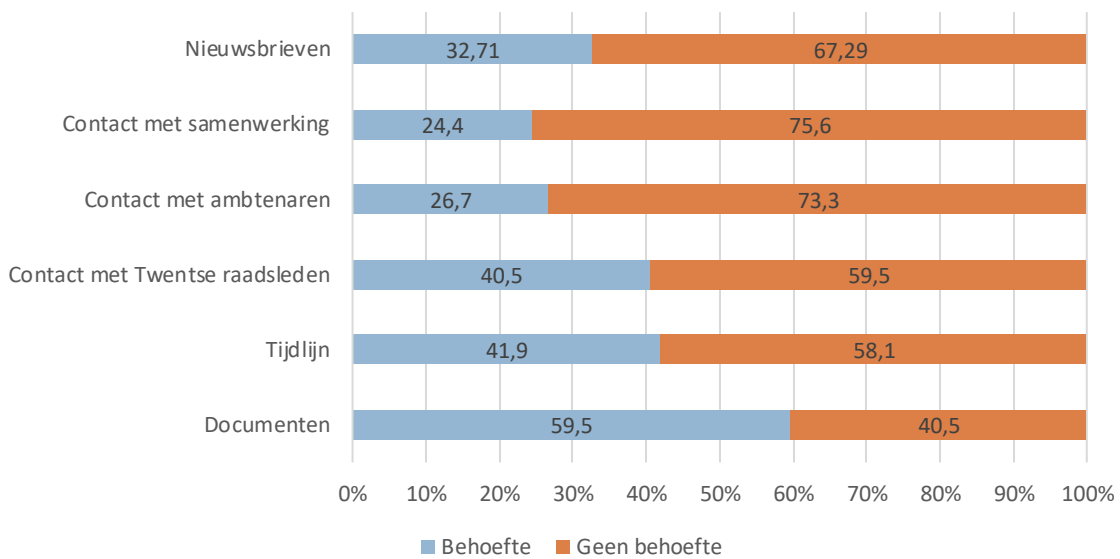
Behoefte raadsleden online contact

Online platform

De vraag is of een online platform een juiste invulling is van de online informatiebehoefte van gemeenteraadsleden. Naast een online platform zijn er verschillende andere manieren om als raadslid online onderling te communiceren. Van de respondenten geeft 22,6% expliciet aan geen belangstelling te hebben bij een online platform om zicht op samenwerking te hebben. In de navolgende tabel is de behoefte van raadsleden bij een online platform weergegeven. Deze behoefte verschilt sterk.

Behoefte raadsleden bij online platform

5. Conclusie

In dit hoofdstuk zullen de onderzoeksvraag en de bijbehorende deelvragen worden beantwoord. Bij de beantwoording van deze vragen wordt van het resultatenhoofdstuk gebruik gemaakt.

5.1. Beantwoording onderzoeksvraag

De onderzoeksvraag van dit onderzoek luidt als volgt:

“Hoe dient de bestuurlijke informatievoorziening van Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen gefaciliteerd te worden om zicht te krijgen op de samenwerking, vanuit het perspectief van een Twents gemeenteraadslid?”

Op basis van de enquête onder de Twentse gemeenteraadsliden en de interviews met vertegenwoordigers van de Twentse intergemeentelijke samenwerkingsverbanden kan gesteld worden dat informatie voor zowel gemeenteraadsliden als voor samenwerkingsverbanden belangrijk is.

Twentse raadsleden willen aan de hand informatie nagaan of doelstellingen behaald worden, gevolgd door meldingen over bijzonderheden en financiën. Het lezen van documenten en nieuwsbrieven is een vertrouwd middel, dit geldt ook voor het bezoeken van bijeenkomsten. Twentse raadsleden zouden online inzicht willen hebben in het besluitvormingsproces van een samenwerkingsverband. Onder Twentse gemeenteraadsliden verschilt de informatiebehoefte in vorm, wijze waarop en frequentie per samenwerkingsverband.

Het merendeel van de Twentse intergemeentelijke samenwerkingsverbanden vindt het belangrijk dat gemeenteraadsliden een goede informatiepositie hebben. Dit wordt belangrijk gevonden voor beleidsdoeleinden om twee redenen; het ophalen van informatie en het creëren én houden van draagvlak voor het gevoerde én te voeren beleid. Een deel van de samenwerkingsverbanden vindt het soms lastig in te schatten hoe in te spelen op de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsliden. Dit kan zijn doordat de informatiebehoefte van Twentse raadsleden bij een samenwerkingsverbanden onbekend is. Samenwerkingsverbanden bepleiten dat informatiestromen voor gemeenteraadsliden parallel moeten lopen met die van Colleges van B en W. Daarnaast geeft een aantal samenwerkingsverbanden aan nog niet te hebben nagedacht over een informatievoorziening voor gemeenteraadsliden. Ook blijkt uit sommige interviews dat sommige samenwerkingsverbanden hier geen mankracht of tijd voor beschikbaar kunnen hebben. Samenwerkingsverbanden zijn geïnteresseerd in hoe zij gemeenteraadsliden beter kunnen informeren.

Alle samenwerkingsverbanden hanteren in ieder geval een ‘passieve informatievoorziening’, waar sommige samenwerkingsverbanden daarnaast een ‘actieve informatievoorziening’ hanteren. Documenten, nieuwsbrieven en factsheets worden niet door samenwerkingsverbanden verstuurd aan gemeenteraadsliden. Wel hebben gemeenteraadsliden de mogelijkheid om informatie na te gaan in het raadsinformatiesysteem en te vragen bij het College van B & W en het samenwerkingsverband zelf. Het merendeel van de samenwerkingsverbanden bezoekt graag een gemeenteraads- of commissievergadering. Dit wordt zowel op uitnodiging, als op eigen initiatief gedaan. Samenwerkingsverbanden organiseren bijeenkomsten op eigen initiatief. De belangstelling hiervoor valt in sommige gevallen tegen.

Samenwerkingsverbanden denken dat het merendeel van de gemeenteraadsleden niet exact weet hoe besluitvormingsproces binnen een samenwerkingsverband loopt.

Constaterende dat gemeenteraadsleden een bijeenkomst als een goede manier beschouwen om zicht te hebben én houden op Twentse samenwerking en dat samenwerkingsverbanden graag bijeenkomsten organiseren terwijl ze geen zicht hebben op de informatiebehoefte van gemeenteraadsleden hierin, lijkt afstemming wenselijk. Het regionaal presidium (Twenteraad) heeft een signalerende en peilende functie om vraag en aanbod tussen gemeenteraadsleden en samenwerkingsverbanden v.w.b. bijeenkomsten beter af te stemmen. Bijeenkomsten van samenwerkingsverbanden kunnen voor meerdere gemeenteraden en gemeenteraadsleden interessant zijn door vanuit een breder beleidsthema de inhoud van een bijeenkomst aan te vliegen.

Gemeenteraadsleden zouden zicht in een besluitvormingsproces van een samenwerkingsverband willen hebben. Samenwerkingsverbanden geven aan dat zij het idee hebben dat gemeenteraadsleden niet precies weten hoe het besluitvormingsproces binnen een samenwerking loopt. Voor raadsleden en samenwerkingsverbanden lijkt het daarom wenselijk in beeld te hebben wanneer een raadslid aan zet kan zijn. Een online tijdlijn met daaraan gekoppelde documenten, met focus op de rol en invloed van een raadslid, zou hiervoor een (deel-) oplossing kunnen zijn. Wenselijk is dat de inhoud van oplossing centraal beheert wordt en tegelijkertijd zoveel mogelijk aangesloten wordt op bestaande raadsinformatiesystemen. Het regionaal presidium kan met samenwerkingsverbanden over de kaders van een online invulling hiervan in gesprek, constaterende dat zowel gemeenteraadsleden als samenwerkingsverbanden zich committeren aan een betere informatiepositie voor Twentse gemeenteraadsleden als het gaat om intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

5.2. Beantwoording deelvragen

De onderzoeksvraag is beantwoord aan de hand van vier deelvragen. In het navolgende worden deze deelvragen beantwoord.

1. Wat is de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsleden bij Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen als we het hebben over vorm, de wijze waarop en de frequentie?

De informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsleden bij Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen verschilt per samenwerking als we het hebben over vorm, de wijze waarop en de frequentie. Uit de enquête blijkt dat raadsleden bruikbare informatie willen over het behalen van doelstellingen als het gaat om de samenwerkingsverbanden. Een grote groep raadsleden informeert zich over samenwerkingsverbanden door middel van fysieke bijeenkomsten. Documenten zijn na fysieke bijeenkomsten in eerste instantie het meest gewenste middel voor Twentse gemeenteraadsleden om informatie in te winnen. In tweede instantie wordt ook een behoefte geconstateerd aan een middel dat online inzicht biedt in het besluitvormingsproces en dat naast informatie, ook inzicht biedt in de momenten waarop gemeenteraadsleden aan zet zijn.

Een meer specifieke weergave van de informatiebehoefte onder de respondenten in de samenwerkingen is in de afzonderlijke rapporten beschikbaar.

2. Wat is de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsleden bij Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen als we het hebben over het delen van kennis bij lokale onderwerpen?

Twentse gemeenteraadsleden denken dat het online delen of vragen van informatie aan andere Twentse raadsleden helpt zicht te krijgen op samenwerkingsverbanden. Iets meer dan de helft van de raadsleden zou online kennis willen delen over lokale en regionale onderwerpen met andere Twentse gemeenteraadsleden. Ook is er behoefte aan onderlinge communicatie online en om onderling vragen stellen. Uit de enquête blijkt echter dat deze online behoeftes niet automatisch een behoefte voor een online platform betekenen. Bestaande mogelijkheden bieden hiervoor een voldoende alternatief. Online doen raadsleden dit in de huidige situatie via email en sociale media, fysiek doen zij dit tijdens bijeenkomsten en telefonisch.

3. Werken gemeenteraadsfracties van dezelfde politieke kleur in regionaal verband met elkaar samen om lokale en regionale informatie uit te wisselen? En zo ja, hoe werken zij samen om lokale en regionale informatie uit te wisselen?

Gemeenteraadsleden van dezelfde politieke kleur werken in regionaal verband in verschillende mate samen. Indien er behoefte is, vindt onderling contact plaats, daarnaast ontmoet men elkaar op bijeenkomsten en hebben sommige gemeenteraadsleden meer structureel onderling contact. Raadsleden van lokale partijen komen via bijeenkomsten van bijvoorbeeld samenwerkingsverbanden met elkaar in contact. Landelijk georganiseerde partijen organiseren soms regionale bijeenkomsten voor de eigen partij of beschikken over een eigen informatievoorziening onderling.

4. Hoe dient er te worden aangesloten bij de informatiebehoefte van Twentse gemeenteraadsleden bij Twentse intergemeentelijke samenwerkingsvormen en wat zijn mogelijke rollen voor Twentse gemeenteraadsleden, collegeleden, griffiers, portefeuillehouders en ambtenaren bij het faciliteren van een Twentse bestuurlijke informatievoorziening?

Het presidium van de Twenteraad kan een signalerende en peilende functie als het gaat om bijeenkomsten gelet op haar agenderende en programmerende rol. Bijeenkomsten zijn populair onder raadsleden om meer over het beleid van een samenwerkingsverband te weten te komen en daarnaast zijn bijeenkomsten aanleiding voor onderling contact met andere Twentse raadsleden. Afstemming over de inhoud van een bijeenkomst via het regionale presidium lijkt wenselijk om zowel raadsleden als samenwerkingsverbanden optimaal te laten profiteren van een bijeenkomst.

Gemeenteraadsleden hebben behoefte aan inzicht in besluitvormingsprocessen van samenwerkingsverbanden. Tegelijkertijd hebben samenwerkingsverbanden de indruk dat niet ieder gemeenteraadslid weet hoe besluitvormingsprocessen bij samenwerkingsverbanden georganiseerd zijn. Er is onder raadsleden echter behoefte merkbaar om doorlopend informatie in te kunnen winnen over besluitvormingsprocessen binnen samenwerkingsverbanden. Meer concreet kan gedacht worden aan informatie over wanneer en hoe raadsleden 'aan zet' zijn. Raadsleden zouden dit online willen doen, zo blijkt uit de enquête.

Een tijdlijn met daaraan gekoppeld bestuurs- en beleidsdocumenten zou een middel hiervoor kunnen zijn. Het centraliseren van informatie vergroot het gemak van raadpleging voor raadsleden en zal de betrokkenheid vergroten. Het is noodzakelijk om het regionale presidium en samenwerkingsverbanden bij de keuze en de inrichting van de informatievoorziening te betrekken. Er dient voorkomen te worden dat er een middel wordt gerealiseerd dat niet aan de behoefte voldoet. Het regionale presidium zou kunnen dienen als klankbord hiervoor.

6. Aanbevelingen

Op grond van de conclusies uit het vorige hoofdstuk doet de kernprojectgroep een tweetal aanbevelingen die kunnen bijdragen aan meer zicht op samenwerkingsverbanden vanuit het perspectief van Twentse gemeenteraadsleden.

6.1. Aanbeveling 1: Samen organiseren van bijeenkomsten

Het presidium van de Twenteraad heeft als taak het agenderen en programmeren van bijeenkomsten. Ook samenwerkingsverbanden willen gemeenteraadsleden informeren. Beiden hebben baat bij een inhoudelijke bijeenkomst waar veel gemeenteraden vertegenwoordigd zijn. Uit het onderzoek blijkt dat raadsleden hechten aan het bezoeken van bijeenkomsten als deze voor hen interessant zijn en waarin ze duidelijk een kaderstellende of controlerende rol hebben. Dit blijkt ook uit de reeds georganiseerde bijeenkomsten van de Twenteraad. Bijeenkomsten geven zicht op de activiteiten en het beleid van een samenwerkingsverband en zijn daarnaast faciliterend voor onderling contact tussen Twentse gemeenteraadsleden. De bijeenkomsten moeten in een behoefte voorzien, waarbij aandacht is voor zowel het onderwerp, de locatie en voldoende tijd voor onderling contact. Dit hoeft niet beperkt te blijven tot één samenwerkingsverband maar zou ook rond een overkoepelend thema opgepakt kunnen worden. Daarnaast kan ook gedacht worden aan samenwerking met regionale maatschappelijke organisaties en kunnen ook inwoners uit Twente uitgenodigd worden.

Beoogde kartrekkers: Presidium Twenteraad, samenwerkingsverbanden.

Betrekken voor de inhoud: Portefeuillehouders en beleidsambtenaren.

6.2. Aanbeveling 2: Online zicht op besluitvorming

Zorg voor online zicht op het besluitvormingsproces vanuit het perspectief van een gemeenteraadslid. Dit kan door per samenwerkingsverband informatie op te nemen waarin naast algemene gegevens (taken en activiteiten), ook de planning & control-documenten met doelstellingen en een actueel zicht op de besluitvorming van het verband zijn opgenomen. Voor de inhoudelijke invulling van het online zicht op besluitvorming is het wenselijk wanneer raadsleden en samenwerkingsverbanden gezamenlijk hierover in gesprek gaan. Het is wenselijk het online zicht te laten aansluiten op bestaande raadsinformatiesystemen van de verschillende gemeenten. Voor raadsleden moet een online omgeving eenvoudig benaderbaar zijn. Wellicht kan daarnaast worden aangesloten bij landelijke ontwikkelingen rondom Open Raadsinformatie. Daarom is het van belang afgevaardigden van ICT afdelingen van de veertien gemeenten in een vroeg stadium te betrekken. Ook het toekomstig beheer moet geregeld worden.

Beoogde kartrekkers: Presidium Twenteraad, samenwerkingsverbanden.

Betrekken voor de inhoud: ICT-medewerkers.

7. Referenties

- CDA-Oldenzaal. (2016). Twitter. Retrieved from <https://twitter.com/CDAOldenzaal/status/730491232116445190>
- ChristenUnie-Rijssen-Holten. (2016). ChristenUniek Twente. Retrieved from <https://rijssen-holten.christenunie.nl/christenunie>
- D66-Noordoost-Twente. (2013). D66 Noordoost-Twente: Eén afdeling voor vier gemeenten. Retrieved from <https://noordoosttwente.d66.nl/2013/01/d66-noordoost-twente-een-afdeling-voor-vier-gemeenten/>
- D66-Twente-West. (2016). Organisatie. Retrieved from <https://twentewest.d66.nl/organisatie/>
- Dijk, V. v. (2015). Twitter. Retrieved from <https://twitter.com/vicvandijk/status/564735658653384704>
- McDermott, P. (2010). Building open government. *Government Information Quarterly*, 27(4), 401-413.
- OECD. (2016). Open Government. Retrieved from <http://www.oecd.org/gov/open-government.htm>
- Oost, R. (2015). GroenLinks waarschuwt voor bedrijventerrein mét vliegveld in Twente. Retrieved from <http://www.rtvooost.nl/nieuws/default.aspx?nid=211455>
- PvdA-Dinkelland. (2016). PVDA BUNDELT LOKAAL DE KRACHTEN – INTERVIEW BIJ TV OOST. Retrieved from <http://www.pvdadinkelland.nl/web/pvda-bundelt-lokaal-krachten-interview-tv-oost/>
- Rijksoverheid. (2013). Kabinet heft plusregio's op. Retrieved from <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2013/06/17/kabinet-heft-plusregio-s-op>
- Rijksoverheid. (2016a). Intergemeentelijke samenwerking. Retrieved from <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/inhoud/intergemeentelijke-samenwerking>
- Rijksoverheid. (2016b). Open overheid.
- ROB. (2015). *Wisselwerking*. Retrieved from http://www.rob-rfv.nl/documenten/advies_wisselwerking.pdf
- Tubantia. (2015). GroenLinks organiseert Twentse klimaatconferentie. Retrieved from <http://www.tubantia.nl/regio/almelo-en-omgeving/almelo/groenlinks-organiseert-twentse-klimaatconferentie-1.5495655>
- Vereniging-van-Griffiers, M.-v.-B.-Z. (2015). *Grip op regionale samenwerking*. Retrieved from http://www.griffiers.nl/files/griffiers_nl/Grip%20op%20Regionale%20Samenwerking.pdf
- VVD-Losser. (2016). VVD Losser onderdeel van nieuw lokaal netwerk Noordoost-Twente. Retrieved from <http://losser.vvd.nl/nieuws/15201/vvd-losser-onderdeel-van-nieuw-lokaal-netwerk-noordoost-twente>
- VVD-Regio-Oost. (2016). Nieuw Twents Netwerk "Twente Centraal". Retrieved from <http://regiooost.vvd.nl/nieuws/14793/nieuw-twents-netwerk-twente-centraal>
- YouTube. (2016). Enquête Zicht op Twentse samenwerking. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=l3OhYsy3bLc>

8. Bijlagen

8.1. Overzicht rollen bij totstandkoming *Zicht op Twentse samenwerking*.

Kernprojectgroep		
Naam	Organisatie	Hoedanigheid
Ben Pikula	Gemeente Losser	Griffie
Helga van Limbeek	Gemeente Tubbergen	Griffie
Karin Zomer	Gemeente Hellendoorn	Griffie
Willem-Jan Velderman	Universiteit Twente, Twentse, Twentse griffiers	Stagiair

Twentse griffiers		
Naam:	Organisatie:	Hoedanigheid:
Corrie Steenbergen	Gemeente Almelo	Griffie
Saskia Voortman, Saskia Morsink	Gemeente Borne	Griffie
Rob Huitema	Gemeente Dinkelland	Griffie
Rolf Jongedijk	Gemeente Enschede	Griffie
Gerrit Raaben	Gemeente Haaksbergen	Griffie
Gerrit-Jan Eeftink	Gemeente Hengelo	Griffie
Karin Zomer	Gemeente Hellendoorn	Griffie
Antonie Venema	Gemeente Hof van Twente	Griffie
Ben Pikula	Gemeente Losser	Griffie
Hans Brokers	Gemeente Oldenzaal	Griffie
Pim Knopper (voorheen Hendrik-Jan van der Vliert)	Gemeente Rijssen-Holten	Griffie
Helga van Limbeek	Gemeente Tubbergen	Griffie
Robert-Jan Ros	Gemeente Twenterand	Griffie
Walter Wienk	Gemeente Wierden	Griffie

8.2. Respons enquête per gemeente

Gemeente	Aantal raadsleden	Aantal reacties enquête	Waarvan commissielid of fractieondersteuner
Almelo	35	23	0
Borne	19	11	2
Dinkelland	21	18	2
Enschede	39	21	0
Haaksbergen	19	14	0
Hellendoorn	25	15	2
Hengelo	37	21	1
Hof van Twente	25	14	0
Losser	19	13	2
Oldenzaal	23	11	3

Rijssen-Holten	25	15	1
Tubbergen	19	13	4
Twenterand	23	16	4
Wierden	19	12	1
Totaal	348	217	22

8.3. Afgenomen interviews

Samenwerking
Ambtelijke samenwerking Enschede – Losser, Twentebedrijf
XL-park
Veiligheidsregio Twente
Regio Twente
Crematoria Twente
RUD Twente
Euregio
SWB
ADT
Hameland
Gemeenschappelijk belastingkantoor Twente
Noaberkracht Dinkelland Tubbergen
Soweco
Kennispunt Twente
Samen14/OZJT

8.4. Matrix van samenwerkingsverbanden en gemeenten

Samenwerking / Gemeente	Alm.	Bor.	Din.	E'de	Haa	H'lo	Hel	Hof	Los	Old	RijH	Tub	Twe	Wie
Regio Twente														
Stadsbank														
Crematoria Twente														
Veiligheidsregio Twente														
Gemeenschappelijk belastingkantoor														
RUD Twente														
Euregio														
Samen14														
Twentebedrijf														
Ambtelijke samenwerking Enschede-Losser														
Regionaal bedrijventerrein Twente (XL-park)														
Soweco														
Kennispunt														
SWB														
Centrumregeling Sociale Zaken														
Centrumregeling ICT														
Noaberkracht Dinkelland Tubbergen														
ADT														
Hameland														

8.5. Overzicht van enquêtevragen

Enquêtevraag	Uitkomst
4A Ik laat me informeren door naar bijeenkomsten te gaan	Niet / Wel aangevinkt
4B Ik laat me informeren door documenten te lezen	Niet / Wel aangevinkt
4C Ik laat me informeren door nieuwsbrieven te lezen	Niet / Wel aangevinkt
4D Ik laat me informeren door met fractieleden hierover te praten	Niet / Wel aangevinkt
4E Ik laat me informeren door met raadsleden hierover te praten	Niet / Wel aangevinkt
4F Ik laat me informeren door met collegeleden hierover te praten	Niet / Wel aangevinkt
4G Ik laat me informeren door met raadsleden uit een andere Twentse gemeente hierover te praten	Niet / Wel aangevinkt
4H Ik laat me informeren door met raadsleden uit een andere Twentse gemeente van dezelfde politieke partij hierover te praten	Niet / Wel aangevinkt
4I Anders	Niet / Wel ingevuld
5A Ik wil bruikbare informatie over het behalen van doelstellingen	Niet / Wel aangevinkt
5B Ik wil bruikbare informatie over financiën	Niet / Wel aangevinkt
5C Ik wil bruikbare informatie over het melden van bijzonderheden	Niet / Wel aangevinkt
5D Ik wil bruikbare informatie over Anders	Niet / Wel aangevinkt
6A Welke middelen van bestuurlijke informatievoorziening (zouden u kunnen) helpen zicht te hebben én houden op intergemeentelijke samenwerking? Bijeenkomst of bezoek	Niet / Wel aangevinkt
6B Welke middelen van bestuurlijke informatievoorziening (zouden u kunnen) helpen zicht te hebben én houden op intergemeentelijke samenwerking? Documenten	Niet / Wel aangevinkt
6C Welke middelen van bestuurlijke informatievoorziening (zouden u kunnen) helpen zicht te hebben én houden op intergemeentelijke samenwerking? Nieuwsbrief	Niet / Wel aangevinkt
6D Welke middelen van bestuurlijke informatievoorziening (zouden u kunnen) helpen zicht te hebben én houden op intergemeentelijke samenwerking? Tijdlijn met daaraan gekoppelde documenten	Niet / Wel aangevinkt
6E Welke middelen van bestuurlijke informatievoorziening (zouden u kunnen) helpen zicht te hebben én houden op intergemeentelijke samenwerking? Online platform waarin u met Twentse raadsleden en ambtenaren kunt communiceren	Niet / Wel aangevinkt
6F Welke middelen van bestuurlijke informatievoorziening (zouden u kunnen) helpen zicht te hebben én houden op intergemeentelijke samenwerking? Informeel contact met raads- en collegeleden	Niet / Wel aangevinkt
6G Welke middelen van bestuurlijke informatievoorziening (zouden u kunnen) helpen zicht te hebben én houden op intergemeentelijke samenwerking? College geeft verantwoording	Niet / Wel aangevinkt
6H Anders	Niet / Wel ingevuld
7A Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Euregio willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7B Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Regio Twente willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7C Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Stadsbank willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7D Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Crematoria Twente willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7E Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Veiligheidsregio Twente willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7F Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Gemeenschappelijk belastingkantoor Twente willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7G Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over RUD Twente willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7H Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Samen14 willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks

7I Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Twentebedrijf willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7J Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Ambtelijke samenwerking Enschede - Losser willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7K Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Regionaal Bedrijventerrein (XL-park) willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7L Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Soweco willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7M Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Kennispunt Twente willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7N Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over SWB willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7O Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Centrumregeling Sociale Zaken willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7P Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Centrumregeling ICT willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7Q Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Noaberkracht Dinkelland Tubbergen willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7R Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over ADT willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
7S Hoe vaak zou u zich via een bijeenkomst of bezoek over Hameland willen informeren?	Geen belangstelling / Vierjaarlijks / Tweejaarlijks / Maandelijks
8 Documenten van een gemeenschappelijke regeling waarin geïnteresseerd ben ontvang ik graag	Alleen wanneer deze aansluiten bij de thema's waarin ik geïnteresseerd ben. / Ik ontvang graag alle beschikbare documenten van de gemeenschappelijke regeling waarin ik geïnteresseerd ben. / Ik ontvang liever geen documenten over gemeenschappelijke regelingen. / Anders
9A Hoe vaak zou u documenten over Euregio willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9B Hoe vaak zou u documenten over Regio Twente willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9C Hoe vaak zou u documenten over Stadsbank willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9D Hoe vaak zou u documenten over Crematoria Twente willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9E Hoe vaak zou u documenten over Veiligheidsregio Twente willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9F Hoe vaak zou u documenten over Gemeenschappelijke belastingkantoor Twente willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9G Hoe vaak zou u documenten over RUD Twente willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9H Hoe vaak zou u documenten over Samen14 willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9I Hoe vaak zou u documenten over Twentebedrijf willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9J Hoe vaak zou u documenten over Ambtelijke samenwerking Enschede-Losser willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9K Hoe vaak zou u documenten over Regionaal Bedrijventerreinen (XL-park) willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9L Hoe vaak zou u documenten over Soweco willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9M Hoe vaak zou u documenten over Kennispunt Twente willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9N Hoe vaak zou u documenten over SWB willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9O Hoe vaak zou u documenten over Centrumregeling Sociale Zaken willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9P Hoe vaak zou u documenten over Centrumregeling ICT willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9Q Hoe vaak zou u documenten over Noaberkracht Dinkelland Tubbergen willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
9R Hoe vaak zou u documenten over ADT willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks

9S Hoe vaak zou u documenten over Hameland willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10A Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Euregio willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10B Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Regio Twente willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10C Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Stadsbank willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10D Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Crematoria Twente willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10E Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Veiligheidsregio Twente willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10F Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Gemeenschappelijk belastingkantoor Twente willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10G Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over RUD Twente willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10H Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Samen14 willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10I Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Twentebedrijf willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10J Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Ambtelijke samenwerking Enschede-Losser willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10K Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Regionaal Bedrijventerrein (XL-park) willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10L Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Soweco willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10M Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Kennispunt Twente willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10N Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over SWB willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10O Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Centrumregeling Sociale Zaken willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10P Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Centrumregeling ICT willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10Q Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Noaberkracht Dinkell and-Tubbergen willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10R Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over ADT willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
10S Hoe vaak zou u nieuwsbrieven over Hameland willen ontvangen?	Geen belangstelling / Jaarlijks / Halfjaarlijks / Maandelijks
11A Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Euregio?	Actief betrokken / Via eigen college
11B Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Regio Twente?	Actief betrokken / Via eigen college
11C Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Stadsbank?	Actief betrokken / Via eigen college
11D Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Crematoria Twente?	Actief betrokken / Via eigen college
11E Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Veiligheidsregio Twente?	Actief betrokken / Via eigen college
11F Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Gemeenschappelijk belastingkantoor Twente?	Actief betrokken / Via eigen college
11G Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij RUD Twente?	Actief betrokken / Via eigen college
11H Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Samen14?	Actief betrokken / Via eigen college
11I Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Twentebedrijf?	Actief betrokken / Via eigen college
11J Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Ambtelijke samenwerking Enschede-Losser?	Actief betrokken / Via eigen college
11K Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Regionaal bedrijventerrein (XL-park)?	Actief betrokken / Via eigen college
11L Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Soweco?	Actief betrokken / Via eigen college
11M Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Kennispunt Twente?	Actief betrokken / Via eigen college
11N Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij SWB?	Actief betrokken / Via eigen college
11O Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Centrumregeling Sociale Zaken?	Actief betrokken / Via eigen college
11P Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Centrumregeling ICT?	Actief betrokken / Via eigen college

11Q Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Noaberkracht Dinkelland - Tubbergen?	Actief betrokken / Via eigen college
11R Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij ADT?	Actief betrokken / Via eigen college
11S Hoe ziet u uw eigen betrokkenheid bij Hameland?	Actief betrokken / Via eigen college
12 Het helpt mij zicht te hebben op een samenwerkingsverband wanneer ik inzicht heb in besluitvormingsprocessen.	Ik denk van niet/ Neutraal/ Ik denk van wel
13A Ik zou inzicht in een besluitvormingsproces van een samenwerkingsverband online willen raadplegen	Niet / Wel aangevinkt
13B Ik zou inzicht in een besluitvormingsproces van een samenwerkingsverband via een document willen raadplegen:	Niet / Wel aangevinkt
13C Ik zou inzicht in een besluitvormingsproces van een samenwerkingsverband via een nieuwsbrief willen raadplegen:	Niet / Wel aangevinkt
13D Ik zou inzicht in een besluitvormingsproces van een samenwerkingsverband niet willen raadplegen:	Niet / Wel aangevinkt
13E Ik zou inzicht in een besluitvormingsproces van een samenwerkingsverband anders willen raadplegen:	Niet / Wel aangevinkt
14A Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Regio Twente	Niet / Wel aangevinkt
14B Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Stadsbank	Niet / Wel aangevinkt
14C Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Crematoria Twente	Niet / Wel aangevinkt
14D Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Veiligheidsregio Twente	Niet / Wel aangevinkt
14E Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Gemeenschappelijk belastingkantoor Twente	Niet / Wel aangevinkt
14F Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van RUD Twente	Niet / Wel aangevinkt
14G Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Euregio	Niet / Wel aangevinkt
14H Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Samen14	Niet / Wel aangevinkt
14I Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Twentebedrijf	Niet / Wel aangevinkt
14J Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Ambtelijke samenwerking Enschede-Losser	Niet / Wel aangevinkt
14K Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Regionaal bedrijventerrein (XL-park)	Niet / Wel aangevinkt
14L Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Soweco	Niet / Wel aangevinkt
14M Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Kennispunt Twente	Niet / Wel aangevinkt
14N Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van SWB	Niet / Wel aangevinkt
14O Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Centrumregeling Sociale Zaken	Niet / Wel aangevinkt
14P Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Centrumregeling ICT	Niet / Wel aangevinkt
14Q Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Noaberkracht Dinkelland-Tubbergen	Niet / Wel aangevinkt
14R Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van ADT	Niet / Wel aangevinkt
14S Ik zou inzicht willen hebben in besluitvormingsprocessen van Hameland	Niet / Wel aangevinkt
15A Over gemeenschappelijke regelingen heb ik onderling contact met eigen fractieleden	Niet / Wel aangevinkt
15B Over gemeenschappelijke regelingen heb ik onderling contact met raadsleden uit de eigen gemeente	Niet / Wel aangevinkt
15C Over gemeenschappelijke regelingen heb ik onderling contact met collegeleden uit eigen gemeente	Niet / Wel aangevinkt
15D Over gemeenschappelijke regelingen heb ik onderling contact met ambtenaren	Niet / Wel aangevinkt
15E Over gemeenschappelijke regelingen heb ik onderling contact met andere Twentse raadsleden	Niet / Wel aangevinkt

15F Over gemeenschappelijke regelingen heb ik onderling contact met andere Twentse collegeleden	Niet / Wel aangevinkt
15G Over gemeenschappelijke regelingen heb ik onderling contact met andere Twentse raadsleden van dezelfde politieke partij/kleur	Niet / Wel aangevinkt
15H Over gemeenschappelijke regelingen heb ik onderling contact met Overig	Niet / Wel aangevinkt
16 Het helpt mij zicht te hebben op samenwerking wanneer ik online informatie kan vragen of delen met andere Twentse raadsleden	Eens / Oneens
17A Communiceert u met andere Twentse raadsleden, en zo ja hoe doet u dit? Telefonisch	Niet / Wel aangevinkt
17B Communiceert u met andere Twentse raadsleden, en zo ja hoe doet u dit? Fysiek/tijdens bijeenkomst	Niet / Wel aangevinkt
17C Communiceert u met andere Twentse raadsleden, en zo ja hoe doet u dit? Email	Niet / Wel aangevinkt
17D Communiceert u met andere Twentse raadsleden, en zo ja hoe doet u dit? Sociale media	Niet / Wel aangevinkt
17E Communiceert u met andere Twentse raadsleden, en zo ja hoe doet u dit? Anders	Niet / Wel aangevinkt
17F Communiceert u met andere Twentse raadsleden, en zo ja hoe doet u dit? Geen communicatie	Niet / Wel aangevinkt
18 Zou u online kennis over lokale en regionale onderwerpen willen delen met andere Twentse raadsleden?	Ja / Nee
19 Zou u online willen communiceren met Twentse raadsleden over lokale en regionale onderwerpen?	Ja / Nee
20 Zou u online vragen willen stellen over lokale en regionale onderwerpen aan Twentse raadsleden?	Ja / Nee
21 Zou u online vragen willen stellen over lokale en regionale onderwerpen aan ambtenaren?	Ja / Nee
22A Heeft u contact met raadsleden van dezelfde politieke partij uit andere gemeenten, en zo ja hoe? Telefonisch	Niet / Wel aangevinkt
22B Heeft u contact met raadsleden van dezelfde politieke partij uit andere gemeenten, en zo ja hoe? Fysiek/tijdens bijeenkomst	Niet / Wel aangevinkt
22C Heeft u contact met raadsleden van dezelfde politieke partij uit andere gemeenten, en zo ja hoe? Email	Niet / Wel aangevinkt
22D Heeft u contact met raadsleden van dezelfde politieke partij uit andere gemeenten, en zo ja hoe? Sociale media	Niet / Wel aangevinkt
22E Heeft u contact met raadsleden van dezelfde politieke partij uit andere gemeenten, en zo ja hoe? Anders	Niet / Wel aangevinkt
22F Heeft u contact met raadsleden van dezelfde politieke partij uit andere gemeenten, en zo ja hoe? Geen contact	Niet / Wel aangevinkt
23 Hoe vaak heeft u contact met raadsleden van dezelfde politieke partij uit andere gemeenten?	Ik overleg niet met andere Twentse raadsleden van dezelfde politieke partij / Anders
24A Heeft u contact met regionale maatschappelijke organisaties om informatie te winnen	Niet / Wel aangevinkt
24B Heeft u contact met regionale maatschappelijke organisaties om standpunten te vormen	Niet / Wel aangevinkt
24C Heeft u contact met regionale maatschappelijke organisaties om problemen te signaleren	Niet / Wel aangevinkt
24D Heeft u contact met regionale maatschappelijke organisaties om Anders	Niet / Wel aangevinkt
24E Heeft u contact met regionale maatschappelijke organisaties om Geen contact	Niet / Wel aangevinkt
25A Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik gebruik willen maken van een online platform waar het volgende beschikbaar is: documenten	Niet / Wel aangevinkt
25B Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik gebruik willen maken van een online platform waar het volgende beschikbaar is: tijdlijn	Niet / Wel aangevinkt
25C Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik gebruik willen maken van een online platform waar het volgende beschikbaar is: contact met Twentse raadsleden	Niet / Wel aangevinkt
25D Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik gebruik willen maken van een online platform waar het volgende beschikbaar is: contact met ambtenaren	Niet / Wel aangevinkt

25E Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik gebruik willen maken van een online platform waar het volgende beschikbaar is: contact met de samenwerking	Niet / Wel aangevinkt
25F Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik gebruik willen maken van een online platform waar het volgende beschikbaar is: nieuwsbrief	Niet / Wel aangevinkt
25G Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik gebruik willen maken van een online platform waar het volgende beschikbaar is: Geen belangstelling	Niet / Wel aangevinkt
26A Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Euregio willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26B Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Regio Twente willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26C Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Stadsbank willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26D Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Crematoria Twente willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26E Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Veiligheidsregio Twente willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26F Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Gemeenschappelijk belastingkantoor Twente willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26G Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal RUD Twente willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26H Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Samen 14 willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26I Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Twentebedrijf willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26J Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Ambtelijke samenwerking Enschede - Losser willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26K Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Regionaal bedrijventerrein (XL-park) willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26L Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Soweco willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26M Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Kennispunt Twente willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26N Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal SWB willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26O Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Centrumregeling Sociale Zaken willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26P Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Centrumregeling ICT willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26Q Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Noaberkracht Dinkelland Tubbergen willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26R Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal ADT willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26S Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik via een online portal Hameland willen kunnen volgen	Niet / Wel aangevinkt
26T Om meer zicht te hebben op samenwerking zou ik geen gebruik willen maken van een online portal.	Niet / Wel aangevinkt
27 Ik vind het belangrijk om zicht te hebben op intergemeentelijke samenwerking	Totaal onbelangrijk / Onbelangrijk / Neutraal / Belangrijk / Erg belangrijk
28 Gerichtere informatie helpt mij meer zicht te hebben op intergemeentelijke samenwerking	Helemaal mee oneens / Oneens / Neutraal / Eens / Helemaal mee eens

8.6. Voorbeeld uitnodiging raadsledenbijeenkomst

Uitnodiging

Raadsledenbijeenkomst

Publieke Gezondheid 17 maart 2016

LOCATIE
Medisch Spectrum Twente
Auditorium/C27
Koningsplein 1
7512 KZ Enschede

Donderdag 17 maart 2016
19.30– 22.00 uur

Workshop 1: 'Werk als medicijn'
Er ligt een sterke correlatie tussen gezondheid en participatie. Op basis van de inleiding van professor Dordort gaan we op zoek naar de lokale beïnvloedingsmogelijkheid. Wat kan de betekenis zijn voor uw kaderstellende taak?

Workshop 2: 'gezonde start'
Na een korte introductie van de jeugdgezondheidszorg (JGZ), gaan we met elkaar in gesprek over ideeën en wensen hoe de JGZ lokaal te benutten binnen de taken van het sociaal domein. Welke kaders kunnen lokaal geformuleerd worden en op welk moment zou u dat willen doen?

Workshop 3: 'gezond oud worden'
We worden met ons allen steeds ouder. Het aantal chronisch zieken neemt toe. Preventie is van de lange adem. GGD Twente neemt u kort in deze ontwikkeling mee. Welk beleid zouden we kunnen voeren en welke maatregelen kunnen we nemen om gezond oud te worden? Hoe kunnen we dat vertalen naar de kaderstellende taak van de gemeenteraad?

Graag nodigen wij u uit voor de raadsledenbijeenkomst Publieke Gezondheid op 17 maart a.s.:

De bestuurscommissie Publieke Gezondheid legt voor de komende vier jaar de focus op 'meer gezonde levensjaren' met daarbij het accent op 'een gezonde start' en op 'verkleinen sociaal economische gezondheidsverschillen'. Aanleiding is dat Twente het op veel gezondheidsindicatoren slechter doet dan elders in Nederland. Dat moet anders. Die opdracht is vastgelegd in de Twentebrede bestuursagenda Publieke Gezondheid. Wat kunt u hiermee als Twentse raden vanuit uw kaderstellende rol en op welke wijze kunt u hier lokaal inhoud aan geven? Met deze bijeenkomst bieden we u inspiratie en een platform om met elkaar hierover in gesprek te gaan.

Het programma

19.00 – 19.30 uur:	inloop met koffie/thee
19.30 – 19.40 uur:	GGD Twente en de bestuursagenda publieke gezondheid door Theo van Rijmenam, directeur Publieke Gezondheid
19.40 – 20.15 uur:	Sociaal Economische gezondheidsverschillen door Alex Burdorf, professor dr. Determinants of Public Health aan Erasmus MC Rotterdam
20.15 – 20.30 uur:	pauze en verplaatsen naar themasessies
20.30 – 21.15 uur:	workshops: - 'Werk als medicijn' - 'Gezonde start' - 'Gezond oud worden'
21.20 – 21.30 uur:	terugkoppeling in plenaire zaal
21.30 – 22.00 uur:	afsluiting met hapje en drankje in restaurant Kopers(MST)

De avond wordt geleid door Sven Booi, raadslid gemeente Twenterand

Aanmelden
U kunt zich [hier](#) aanmelden

Parkeren:
Parkeergarage Hermandad, Nijverheidstraat (naast Twentehuis). U dient wel uw parkeerkaartje af te waarderen. Dit kan bij de registratie van uw deelname.

Graag tot ziens op 17 maart.

Griffiers Twentse gemeenten